

Jaarverslag 2017

Voorwoord

Het jaar 2017 was voor Kerobei aan de ene kant het afscheid nemen van een periode die vooral gekenmerkt werd door financiële onrust, voornamelijk als gevolg van de te lage bekostiging. Aan de andere kant is 2017 het begin van een nieuwe periode met het ontwerpen van het nieuwe strategische beleidsplan 2018-2022.

De financiële middelen zijn te laag, ondanks het gegeven dat er geld is bijgekomen. Dit benadrukt nogmaals dat het financiële gat heel erg groot is. In 2017 hebben we definitief een periode achter ons gelaten waar de maatregelen; die de voorgaande drie jaren genomen zijn, de financiële vruchten hebben afgeworpen. We kunnen nu stellen dat we in control zijn en, rekening houdend met het gegeven van de te lage middelen, we vanuit een gezonde basis verder kunnen gaan.

We kunnen aan de slag met de nieuwe strategische koers, met behoud van het goede dat we hebben. Vanuit de opbrengsten van de verschillende verbetergroepen:

- **Passend Onderwijs;**
- **Kwaliteitsbeleid;**
- **De lerende professional;**
- **Werken in clusters;**
- **De bedrijfsvoering;**
- **ICT,**

is er voldoende input gekomen voor het nieuwe strategische beleidsplan 2018-2022. De studie-drie-daagse – in het najaar van 2017 - heeft opgeleverd, dat we vanuit ervaren noodzaak tot verandering, een geheel nieuwe koers gaan varen, gebaseerd op:

- **Ontwikkelingsgericht leren voor elke leerling;**
- **Vanuit een ontwikkelingsgerichte organisatie;**
- **Waarbij we zelf – meer dan hiervoor – ook extern proactief de regie in handen gaan nemen.**

We zien de toekomst met vertrouwen tegemoet en verwachten– mede op grond van positieve resultaten voor de komende jaren -veel nieuwe mogelijkheden voor verdere ontwikkeling van mensen individueel en scholen als geheel ten behoeve van de leerlingen op de scholen van Kerobei.

Venlo, 31 mei 2018

**College van Bestuur
Hans Soentjens
Huub Hovens**

Inhoud

1. Kerngegevens.....	5
2. Bestuursverslag.....	8
3. Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad Jaarverslag 2017	11
4. Treasury verslag	13
5. Bespreking van het resultaat	15
6. Continuïteitsparagraaf	20
7. Bespreking van de financiële positie.....	36
Jaarrekening 2017	40
Balans	41
Staat van baten en lasten	42
Kasstroomoverzicht	43
Grondslagen.....	44
Toelichting op de balans.....	47
1.2 Materiële vaste activa	47
1.5 Vorderingen	48
1.5.7 Overige vorderingen	48
1.7 Liquide middelen.....	48
2.1 Eigen vermogen	49
2.1.1 Algemene reserve	49
2.2 Voorzieningen	49
2.3 Langlopende schulden	50
2.4 Kortlopende schulden	51
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen	51
2.4.10 Overlopende passiva	51
Toelichting op de staat van baten en lasten.....	52
Overheidsbijdragen	52
4.1 Personeelslasten	52
4.1.1 Lonen en salarissen.....	52
4.1.2 Overige personeelslasten	53
4.2 Afschrijvingen.....	53
4.2.1 Materiële vaste activa.....	53

4.3	Huisvestingslasten.....	53
4.4	Overige lasten	53
4.4.1	Administratieve beheerslasten	54
4.4.2	Inventaris en leermiddelen.....	54
4.4.4	Overige lasten	54
5	Financiële baten en lasten.....	55
	Model G verantwoording subsidies.....	56
	WNT-verantwoording 2017 van Stichting Kerobei	56
	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	58
	Overige gegevens	60
	<i>Gegevens over de rechtspersoon.....</i>	60
	<i>Bestemming van het exploitatiesaldo</i>	60
	<i>Gebeurtenissen na balansdatum.....</i>	60

1. Kerngegevens

Algemeen

Onder stichting Kerobei ressorteren de volgende scholen:

<i>Brin-nummer</i>	<i>School</i>	<i>Plaats</i>
03IV	St. Jozef	Tegelen
03SO	't Spick	Beesel
03SP	De Lings	Tegelen
03VH	De Schalm	Tegelen
03XO	Titus Brandsma	Venlo
06LB	De Violier	Maasbree
07BU	De Springbeek	Venlo
07TO	Kom.mijn	Belfeld
08OJ	't Palet	Venlo
10YF	De Diamant	Baarlo
10ZK	De Regenboog	Venlo
11MR	Natuurlijk!	Venlo
	Extralent	Venlo
11YA	De Klingerberg	Venlo
12PV	Bösdael	Reuver
12PY	Mikado	Venlo
12XG	Meander	Reuver
15CS	PassePartout	Tegelen
17KV	De Schans	Venlo
AF37	Bestuur	

De brin-nummers zijn de aanduiding van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen voor de bekostiging van de personele kosten, de materiële instandhouding en de incidentele vergoeding van het Rijk. Per 1 augustus 2018 zullen de scholen 11MR Natuurlijk!/Extralent en 08OJ 't Palet fuseren en onder het brinnummer 11MR verder gaan.

Kernactiviteiten

Kerobei is de overkoepelende stichting met in totaal 19 scholen, waarvan zestien scholen voor basisonderwijs, een school met voltijds dagonderwijs voor hoogbegaafde leerlingen en twee scholen voor speciaal basisonderwijs. Bij Kerobei zorgen circa 525 medewerkers ervoor dat circa 5.000 kinderen onderwijs genieten.

De naam Kerobei is afgeleid van een procedure voor een interview. De interviewer helpt de geïnterviewde om zich bewust te worden van zijn eigen opvattingen over een bepaald thema en over belevingen, die daarbij voor de geïnterviewde van belang zijn. De werkwijze kan bij allerlei thema's toegepast worden, te denken valt aan leidinggeven, lesgeven, leren, ontwikkelingsgericht werken enz.

Missie

Kerobei realiseert hoogwaardig passend onderwijs en betekenisvolle kinderopvang op levensbeschouwelijke grondslag voor ieder kind van 0 - 14 jaar.

Kerobei heeft dit geconcretiseerd in de ambitie:

- Ieder kind komt graag naar school;
- We willen dat ieder kind zich optimaal ontwikkelt.

Visie

Kerobei kiest voor één kernwaarde: eigenaarschap.

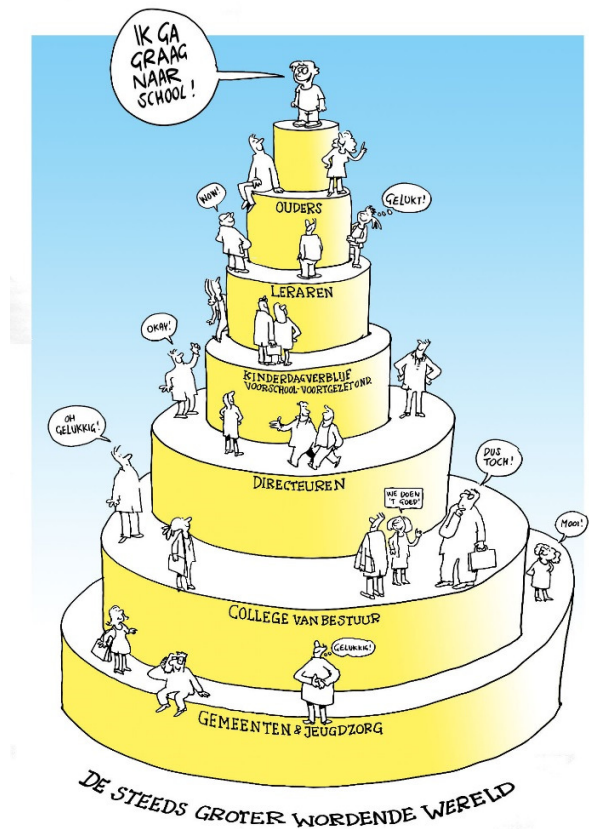
Onder 'eigenaarschap' verstaan we:

- eigenaar van de grondslag
- eigenaar van de missie
- eigenaar van de relatie met de doelgroepen
- eigenaar van eigen ontwikkeling

Eigenaarschap impliceert o.a.: verantwoordelijkheid nemen en dragen - aanspreekbaar zijn op het eigen handelen en resultaten - mee ontwikkelen en innoveren - open staan voor anderen en hen erbij betrekken - optimist zijn (denken en handelen vanuit kansen en mogelijkheden) - oog hebben voor de eigen uniciteit en die van anderen - eigenaar zijn houdt ook in: anderen eigenaar laten zijn.

Passend binnen de context van de school en de ondersteuningsbehoefte van de kinderen:

- werkt elke school doorlopend aan kwaliteitsverbetering;
- waarbij ieder kind de beste leerkracht krijgt;
- iedere werknemer de beste leidinggevende(n);
- en iedere werknemer een actieve teamspeler is binnen Kerobei met een hoog welbevinden.

Op grond hiervan gaat Kerobei een nieuwe strategische agenda ontwikkelen op basis van de volgende gezamenlijk ontwikkelde Common Ground:

De maatschappelijke waarde van Kerobei is leerlingen en professionals helpen ontwikkelen. Wij worden vanuit eigenaarschap aangesproken op onze talenten en kwaliteiten. Door zelfbewust samenwerken creëren wij de dynamische samenleving van "morgen". Dit doen wij:

- door ontwikkelingsgericht leren, zodat optimale kansen gecreëerd worden voor leerlingen;
- in een ontwikkelingsgerichte organisatie, zodat optimale kansen gecreëerd worden voor professionals;
- door proactief in onze omgeving de regie te nemen.

Vanuit deze common ground ontstaan drie strategische vraagstukken:

1. Hoe creëren we middels ontwikkelingsgericht leren optimale kansen voor leerlingen?
2. Hoe creëren we middels een ontwikkelingsgerichte organisatie optimale kansen voor professionals?
3. Hoe nemen we proactief in onze omgeving de regie?

2. Bestuursverslag

Bestuursvergaderingen en besluiten

Het College van Bestuur bestond op 31 december 2017 uit de heer H. Soentjens en de heer H. Hovens.

Tijdens de bestuursvergaderingen in 2017 heeft besluitvorming plaatsgevonden over de volgende onderwerpen:

- Vaststellen begroting 2018;
- Vaststellen van de jaarrekening 2016;
- Vaststellen van het bestuursondersteuningsplan van het samenwerkingsverband Passend Onderwijs Noord Limburg;
- Vaststellen Bestuursformatieplan 2017/2018;
- Jaarplan 2017-2018;
- Vakantierooster 2018/2019;
- Vervangersbeleid;
- Besluit tot onderzoek van een scholenfusie tussen Bs. Natuurlijk!/Extralent en Bs. 't Palet per 1 augustus 2018;
- Financieelbeleidskader;
- Gesprekkencyclus;
- Gezondheidsbeleid;
- Werving en selectie;
- Communicatiebeleid;
- Klokkenluidersregeling;
- AVG Privacy plan van aanpak;

Klachtenprocedure

In het schooljaar 2017 zijn twee klachten in behandeling genomen door de interne klachtencommissie.

Een klacht is afkomstig van ouders van een leerling over een medewerker van een van de scholen van Kerobei. De klacht betrof de pedagogisch/didactische aanpak van de leerkracht, adequate ondersteuning van de leerlingen en communicatie met ouders. Deze klacht is afgehandeld.

De andere klacht is afkomstig van een ouder van een leerling over de wijze waarop door de directeur, van een van de scholen van Kerobei, met de (gescheiden) ouders is gecommuniceerd en de wijze waarop een nieuwe partner betrokken wordt bij de gesprekken over de kinderen. Deze klacht is nog in behandeling bij de Landelijke Klachtencommissie.

Organisatie

In 2017 is een onderzoek gestart met als opdracht na te gaan of een scholenfusie tussen Bs. Natuurlijk!/Extralent en Bs. 't Palet per 1 augustus 2018 mogelijk is. Na een zorgvuldig traject met ouders, leerkrachten en medezeggenschapsraden is op basis van een fusieeffectrapportage een voorgenomen besluit genomen, dat op 23 maart 2018 tot een definitief besluit is omgezet na instemming van de beide medezeggenschapsraden, de NKS, DGO met de vakbonden en instemming van de minister op grond van de fusietoets.

Personeel

Als gevolg van eerder vastgestelde overheidsmaatregelen zal op termijn structureel meer geld beschikbaar komen. Vanuit de in 2015 gestarte dialoog en de wensen van de scholen, zullen de werkdrukmiddelen effectief worden ingezet. De acties van PO-in-actie en de cao-onderhandelingen zullen ertoe bijdragen dat de middelen structureel en in balans ingezet kunnen worden.

Onderwijsprestaties

Mede onder invloed van het voorgaande zijn er vanaf het jaar 2013 geen zwakke scholen meer binnen Kerobei. De ingezette veranderingen hebben hun vruchten afgeworpen mede dankzij de inzet van alle betrokken mensen. In het strategisch beleidsplan 2015-2018 wordt de doelstelling van Kerobei aangepast van “geen zwakke scholen meer” naar “alleen maar sterke scholen”, waarbij ingestoken wordt op een continue proces van kwaliteitsontwikkeling op alle scholen en binnen het bestuurskantoor.

Good governance

De manier van werken – gebaseerd op de Rijnlandse concepten – vraagt om een procesmatige aanpak in een professionele cultuur. Deze manier van werken is in 2014 vastgelegd in een boek “Kerobei in ontwikkeling” met als ondertitel “Wij stonden even stil en dat was een hele vooruitgang”. De vastlegging van de manier van werken en het onderzoek naar de doelmatigheid van de ingerichte organisatie dragen er toe bij, dat de focus meer wordt gelegd op de verantwoording en in het verlengde daarvan voor de toepassing van good governance. De toepassing van good governance vraagt enerzijds afstemming tussen de procesmatige aanpak en de daaruit voortkomende opbrengsten en anderzijds vraagt het extra aandacht voor de monitoring daarvan. Binnen Kerobei krijgt dit steeds meer een herkenbare plek, maar vraagt het nog steeds veel aandacht.

Samenwerking

Kerobei is met een organisatie van 19 scholen, met om en nabij 5.000 leerlingen en circa 525 personeelsleden een relatief grote organisatie. We blijven op zoek naar vergroting van de slagkracht, maar niet zozeer in grotere juridische eenheden, maar door samenwerking. Deze manier van samenwerken zullen we actief gaan inzetten op basis van de uitspraken uit het strategisch beleidsplan 2018-2022. Deze samenwerking komt onder meer voort uit de invoering

van passend onderwijs voor het primaire proces. Daarnaast wordt voor het secundaire proces samenwerking gezocht in de vorm van gezamenlijke activiteiten met collega stichtingen onder meer op het gebied van personeel, huisvesting en cultuur.

3. Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad Jaarverslag 2017

De GMR was dit jaar als volgt samengesteld:

Namens de ouders:	namens het personeel:
Mw. G. Knorr	Dhr. M. Lenders
Dhr. R. Ewals	Dhr. B. Klerken
Dhr. C. Eulenesch	Mevr. J. van Heugten
Dhr. M. Willems	Mevr. I. Lücker
Dhr. W. Bosch	Mevr. J. Meems-Benders
Dhr. P. Schreurs	

In 2017 hebben er in de oudergeleding twee wisselingen plaatsgevonden. Dhr Marcel Willems en mevrouw Gertia Knorr zijn gestopt als ouderleden en dhr Wil Bosch en dhr Paul Schreurs zijn gestart als ouderlid. In de personeelsgeleding hebben dit jaar geen wisselingen plaatsgevonden. Dhr Christian Eulenesch is voorzitter en dhr Bart Klerken secretaris. Ondanks dat we ook dit jaar weer hebben geprobeerd om de oudergeleding volledig bezet te krijgen, is dit niet gelukt. De zorgen hieromtrent blijven onverminderd groot.

De GMR vergaderde 10 maal met het CvB, afwisselend op maandag- en woensdagavond. Voorafgaand aan de plenaire vergaderingen plannen we nog steeds interne overlegmomenten, waarin we de agenda voorbespreken en waarin gemeenschappelijke GMR-standpunten worden geformuleerd. De notulen van dit interne overleg gaan naar het CvB, zodat zij inhoudelijk kunnen reageren tijdens de plenaire vergadering op de vragen die de GMR stelt. Voorafgaand aan het intern overleg neemt het DB deel aan het vooroverleg met het CvB. In dit vooroverleg wordt de conceptagenda opgesteld en wordt informeel informatie uitgewisseld. De GMR blijft waar mogelijk ook aanschuiven in de werkgroepen binnen Kerobei die bepalend zijn in de ontwikkeling van nieuw beleid. Naar aanleiding van het opnieuw vastgestelde beleid rondom werving en selectie, zal de GMR zich meer concentreren op het volgen van het proces van de BAC's, dan op het inhoudelijk deelnemen. De GMR is betrokken aan de vóór- en achterzijde van het proces en wordt actief door de verschillende BAC's geïnformeerd. Dit lijkt vooralsnog goed te werken.

Zoals in het vorige jaarverslag reeds werd aangekondigd, is het overleg met de Raad van Toezicht in 2017 geformaliseerd. De frequentie zal gaan naar twee keer per schooljaar.

Er is wederom een bijeenkomst belegd met de MR-en betreffende de begroting van Kerobei. Verder is er ook in 2017 een overleg geweest tussen de GMR en de MR-en. Dit keer was er een zeer inspirerende gastspreker van het CNV. Dit is ervaren als een waardevolle bijeenkomst. Inmiddels is besloten om dit jaarlijks te doen. 30 mei a.s. is er wederom een bijeenkomst tussen de MR-en en de GMR gepland.

We zijn up to date met het actualiseren van beleid. We blijven kritisch op de leesbaarheid en begrijpelijkheid van beleidsdocumenten en willen meegenomen blijven worden in de ontwikkeling van nieuw beleid.

Namens de GMR
Bart Klerken
secretaris

4. Treasury verslag

Het treasurybeleid is ondergeschikt en dienend aan de primaire doelstelling van Kerobei, het geven van goed onderwijs. Hiervan afgeleid is de doelstelling van het financieel beleid het borgen van de financiële continuïteit van de organisatie. Deze doelstelling valt uiteen in het realiseren en borgen van:

- voldoende liquiditeit;
- lage financieringskosten;
- risicomijdende uitzettingen;
- kosteneffectief betalingsverkeer;
- beheersen en bewaken van financiële risico's.

a. Voldoende liquiditeit

In het geval van tijdelijk overtollige middelen kan een deel van de beschikbare middelen zodanig worden uitgezet dat deze zonder al te veel kosten snel liquide te maken zijn. Om de liquiditeitspositie zo goed mogelijk aan te laten sluiten op de liquiditeitsbehoefte, wordt er periodiek en minimaal eenmaal per jaar, een liquiditeitsprognose opgesteld, die een periode van vijf jaar beslaat.

b. Lage financieringskosten

Ook het aantrekken van benodigde middelen vindt plaats op basis van een (actuele) liquiditeitsprognose. Bij het aantrekken van langlopende geldleningen worden offertes opgevraagd bij minimaal 3 partijen.

c. Risicomijdende uitzettingen

Middelen die niet direct noodzakelijk zijn om liquide aan te houden, worden uitgezet. Het College van Bestuur besluit welke treasuryinstrumenten worden ingeschakeld. Desgewenst wordt de huisbankier verzocht om een beleggingsvoorstel. Uit de beleggingen mogen nooit nieuwe risico's ontstaan. Het beleggingsvoorstel omvat een kredietwaardigheidbeoordeling van de instelling. De kredietwaardigheid wordt minimaal eens per jaar gecontroleerd door het College van Bestuur. Voordat een belegging wordt aangekocht, is aan de hand van een liquiditeitsprognose aangetoond dat de betreffende waardepapieren niet verkocht hoeven te worden voor het einde van de looptijd. Onder deze conditie is sprake van een hoofdsomgarantie (de periode van beleggen is eindig en de belegging wordt op een vooraf vastgestelde einddatum terugontvangen) en een belegging kan pas als risicomijdend worden aangemerkt, als er een dergelijke garantie van toepassing is.

d. Kosteneffectief betalingsverkeer

Gezien de omvang van het betalingsverkeer is het van belang dat de financiële logistiek optimaal is ingericht. Het betalingsverkeer van Kerobei is zo ingericht dat het kosteneffectief kan worden beheerd. De bankrelaties van de stichting worden minimaal één keer per vier jaar geëvalueerd.

e. Beheersen en bewaken van financiële risico's

Het treasurybeleid is gericht op het uitsluiten dan wel minimaliseren van het debiteurenrisico, het renterisico en het interne liquiditeitsrisico:

- Het debiteurenrisico is de kans dat belegde middelen niet worden terugontvangen van debiteuren. Dit risico wordt beperkt door te beleggen bij marktpartijen die voldoen aan de in de wet vermelde voorwaarden;
- Het renterisico wil zeggen het gevaar verbonden aan de veranderingen in de rentestructuur. Het renterisico dient te worden afgedekt door het opbouwen van een evenwichtige beleggingsportefeuille in relatie tot de geldende rentestructuur en de verwachtingen ten aanzien van de renteontwikkeling;
- Het interne liquiditeitsrisico is de kans dat opbrengsten worden gemist dan wel kosten worden gemaakt door wijzigingen in de geprognoseerde financieringsbehoefte en investeringsplannen. Goede interne afspraken en een regelmatige actualisatie van de prognoses van de financieringsbehoefte zullen het liquiditeitsrisico beperken.

Het treasurybeleid maakt deel uit van het financiële beleid van Kerobei. Het vindt plaats binnen de kaders van de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 6 juni 2016 met kenmerk WJZ/800938, houdende regels over het uitzetten van gelden, het aangaan van leningen en het aangaan van verbintenissen voor financiële derivaten (Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 RBLD 2016). De regeling heeft betrekking op de publieke middelen van Kerobei.

In de bedrijfsvoering wordt gestreefd naar een zo hoog mogelijke opbrengst van de (tijdelijk) overtollige middelen tegen een aanvaardbaar risico. Met het oog op het afdekken van financiële risico's en het financieren van geplande investeringen worden reserves en voorzieningen opgebouwd. In het treasurybeleid wordt uitvoering gegeven aan eigen verantwoordelijkheid van Kerobei om alle tot haar beschikking staande middelen risicomijdend uit te zetten.

Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van alle benodigde respectievelijk overtollige middelen wordt gehandeld overeenkomstig de in deze regeling gestelde verplichtingen.

5. Bespreking van het resultaat

Algemeen

De jaarrekening en de controleverklaring van de accountant zijn apart in dit jaarverslag opgenomen. In deze paragraaf worden de balanspositie en het financieel resultaat toegelicht.

Balanspositie en resultaat

(bedragen x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Balanspositie		
Totaal vermogen	7.027	6.870
Eigen vermogen	2.012	1.718
Voorzieningen	1.639	1.322
Lang vreemd vermogen	255	280
Kort vreemd vermogen	3.121	3.550

(bedragen x € 1.000)	Realisatie 2017	Realisatie 2016	Begroot 2017
Resultaat			
Totale baten	29.429	28.766	27.543
Totale lasten	29.135	28.535	27.143
Resultaat	294	231	400

Specificatie balans

(bedragen x € 1.000)	2017	2016
Activa		
Vaste activa	4.927	5.146
Vorderingen	1.795	1.684
Liquide middelen	305	40
Totale activa	<u>7.027</u>	<u>6.870</u>
Passiva		
Eigen vermogen	2.012	1.718
Voorzieningen	1.639	1.322
Langlopende schulden	255	280
Kortlopende schulden	3.121	3.550
Totale passiva	<u>7.027</u>	<u>6.870</u>

Een nadere toelichting op deze posten is opgenomen op pagina 47 t/m 51

Analyse

In onderstaande analyse staat een vergelijking van de baten en lasten op basis van de gerealiseerde en begrote baten en lasten voor kalenderjaar 2017, en gerealiseerde baten en lasten voor kalenderjaar 2016.

(bedragen x € 1.000)	2017	Begroot 2017	Vershil	2016	Vershil
Baten					
3.1 Rijksbijdragen OCW	28.746	27.059	1.687	28.067	679
3.2 Overige overheidsbijdragen	233	29	204	218	15
3.5 Overige baten	450	406	44	481	(31)
	<u>29.429</u>	<u>27.494</u>	<u>1.935</u>	<u>28.766</u>	<u>663</u>
Lasten					
4.1 Personeelslasten	24.421	22.331	2.090	24.342	79
4.2 Afschrijvingen	528	508	20	559	(31)
4.3 Huisvestingslasten	1.945	1.921	24	1.448	497
4.4 Overige lasten	2.223	2.329	(106)	2.168	55
	<u>29.117</u>	<u>27.089</u>	<u>2.028</u>	<u>28.517</u>	<u>600</u>
Saldo baten en lasten	312	405	(93)	249	63
Financiële baten en lasten	(18)	(5)	(13)	(18)	-
Resultaat	<u>294</u>	<u>400</u>	<u>(106)</u>	<u>231</u>	<u>63</u>

Toelichting op de staat van baten

3. Baten

De begrote inkomsten 2017 zijn gebaseerd op de realisatie over 2016. In 2017 is er door een verhoging van middelen (ter dekking van cao-afspraken) aanzienlijk meer geld binnen gekomen dan in 2016 en dus ook meer dan begroot.

4.1 Personeelslasten

De verkregen extra middelen zijn allemaal ingezet om de cao-afspraken te bekostigen.

4.3 Huisvestingslasten

In 2016 is de wijze van berekenen van de onderhoudsvoorziening gewijzigd. Door de nieuwe schattingsmethode is er een vrijval (€ 289) in plaats van een begrote toevoeging (€ 731) geweest. Door de gewijzigde schattingsmethodiek groot onderhoud zullen de totale huisvestingslasten in de toekomst dalen en is er eenmalig in 2016 een lager bedrag als gevolg van extra vrijval van de voorziening voor grootonderhoud. Deze wijziging, die in de loop van 2017 is doorgevoerd, is derhalve niet in de begroting 2017 opgenomen. Er zijn daarom hogere kosten dagelijks onderhoud ten opzichte van een lagere dotatie aan de voorziening voor groot onderhoud.

4.4 Overige lasten

De overige lasten dalen, voornamelijk omdat de administratiekosten te hoog waren begroot (€ 114.000). De kosten voor inventaris en leermiddelen stijgen (€ 139.000) voornamelijk door hogere kosten onderwijsleerpakket inclusief licentiekosten, representatiekosten (kerstattentie) met daarnaast een belangrijke daling van ICT-kosten.

Algemeen

De resultaten zijn zeer positief. De belangrijkste vraag is dan ook, hoe verhouden deze resultaten zich ten opzichte van de tekorten in het primair onderwijs? Tekorten, waarvoor in 2017 maar ook in 2018 stakingen op grote schaal zijn gehouden. Als bestuur onderstrepen wij de noodzaak van een hogere bekostiging om de tekorten op te vangen, de kwaliteit te verbeteren en het beroep aantrekkelijker te maken. Dit laatste is zeker nodig om de tekorten aan leerkrachten die er op korte en middellange termijn ontstaan te voorkomen.

Om dit goed te duiden, is het nodig onderscheid te maken in:

1. Bedragen die we niet krijgen, maar wel noodzakelijk zijn om de geleverde kwaliteit blijvend te kunnen garanderen;
2. Bedragen die we wel krijgen, maar die te laag zijn, zodat op grond daarvan keuzes moeten worden gemaakt. Dit zijn oneigenlijke keuzes en die zullen op termijn ontegenzeggelijk tot kwaliteitsverlies leiden.

Ad 1 Bedragen die we niet krijgen

De politieke discussie gaat vaak uit van de extra bedragen die zijn gegeven aan het Primair Onderwijs. In de volgende tabel is opgenomen welke bedragen (in miljoenen euro's) voor het Primair Onderwijs in Nederland zijn opgenomen in de Rijksbegroting. Dit zijn extra middelen minus ombuigingen vanuit de begroting. Deze bedragen worden aangevuld met bedragen waar geen/onvoldoende compensaties tegenover staan (Bron OCW). Daarnaast staan de bedragen voor Kerobei die zijn berekend door de Rijksbedragen te delen door het aantal leerlingen landelijk (afgerond 1,5 miljoen) en te vermenigvuldigen met afgerond 5.000 leerlingen van Kerobei.

	Landelijk € 1 miljoen	Kerobei * € 1.000
Extra middelen	694	2.313
Verrekenende ombuigingen	-338	-1.126
Netto	356	1.187
Niet gecompenseerde		
- Stijging werkgeverslasten	-120	-400
- Werkloosheidspremies	-133	-443
- BAPO-kosten	-96	-320
- Materiele bekostiging	-375	-1.250
- Geen middelen voor Personeelsbeleid, financieel management, ICT, burgerschap, Privacywetgeving etc	PM	PM
Netto	-368	-1.226

Vanwege het gegeven dat de definitieve bekostiging veel te laat wordt vastgesteld (twee jaar na afloop van het schooljaar), het structurele karakter van de middelen niet altijd duidelijk is en omdat de genoemde bedragen te laag zijn, hanteren we een voorzichtige gedragslijn bij de inzet van de middelen. Dit is een belangrijke verklaring van het overschot in de exploitatie. Daarom kunnen we deze middelen niet proactief inzetten. Dit gaat nu ten koste van het personeelsbeleid en de kwaliteit. Als de middelen structureel beschikbaar gesteld zouden worden, betekent dit bijvoorbeeld bij een GPL van € 60.000, dat Kerobei ca. 20 FTE extra kan aanstellen.

Ad 2 Bedragen die we wel krijgen

We krijgen uiteraard wel middelen, maar die zijn te laag. Als gevolg van het grote permanente tekort aan middelen, wordt het steeds moeilijker om de geboden kwaliteit vast te houden, laat staan verbeteren. Deze problematiek wordt nog eens extra moeilijk gemaakt doordat er geen tot onvoldoende middelen zijn voor personeelsbeleid, financieel management, ICT, burgerschap, Privacywetgeving etc. De inzet van middelen vraagt daarom om het maken van keuzes. Keuzes, die gezien het wisselende belang en de permanente vraag om de balans te managen, in hun aard niet structureel zijn. Dergelijke keuzes zijn per definitie niet gericht op de lange termijn ontwikkeling.

De keuzes die bij Kerobei gemaakt zijn om deze problematiek zo goed als mogelijk het hoofd te bieden zijn:

1. Zoveel mogelijk formatie naar groepsleerkrachten:

Kerobei is in 2015 in dialoog gegaan met alle medewerkers binnen de stichting. De sessies per school waren gericht op de vraag “wat stelt jou als professional in staat je werk goed te doen?”. Overall conclusie was, dat alle ondersteuning van eminent belang is voor de kinderen, maar dat toch vooral ingestoken moet worden op de leerkrachtformatie in relatie tot het aantal groepen en het aantal kinderen in de groep. Het gemiddelde als uitgangspunt in de bekostiging maakt het in de praktijk extra ingewikkeld, omdat er wel een gemiddelde groeps grootte is, maar geen gemiddelde groep. Daarnaast heb je bij een bestuur in de omvang van Kerobei, groei- en krimpscholen. De groeischolen hebben enorm te lijden onder de gewijzigde groeibekostiging van school naar stichting. Dit is een – weinig belichte - eenvoudig gerealiseerde besparing op Rijksniveau met enorme gevolgen voor een individuele groeischool, die binnen een stichting zeer minimaal kan worden gecompenseerd.

Op grond van deze uitgangspunten, de uitkomsten van de dialooggesprekken en het geringe uitzicht op een spoedige verbetering van de financiële middelen, hebben er toe geleid, dat binnen Kerobei vooral is ingestoken op meer leraar in de klassen ten nadele van bewegingsonderwijs, muziekonderwijs, onderwijsassistentes, conciërges, administratieve ondersteuning en leerkrachtondersteuning. Invloed op de kwaliteit op termijn is evident en staat haaks op de ambitie van Kerobei om breed te kijken naar opbrengsten en talenten van kinderen, met als doel deze talenten op te sporen en uit te bouwen.

2. Binding van potentials:

De Wet Werk en Zekerheid (WWZ) wordt niet genoemd als bezuinigingsoperatie en/of veroorzaker van tekorten, maar heeft er wel effect op. De enorme beperking die de WWZ veroorzaakt, zorgt ervoor dat er per saldo steeds minder kan worden voldaan aan de verplichting om de vervangingen te realiseren. Vooral omdat ten opzichte van de periode van vóór WWZ steeds minder mensen een plek kunnen krijgen vanwege de beperkte bekostigingsregels en de WWZ-regelgeving op zichzelf. De huidige cao is daar bovendien niet op ingericht. Dat is een slechte maar helaas een onoverkomelijke keuze die er toe bijdraagt dat op termijn steeds minder mensen voor het mooie vak van leraar zullen kiezen en daardoor is de WWZ mede veroorzaker van het tekort aan leraren en uitval van lesuren.

3. Krachtenbundeling:

Samen met andere schoolbesturen binnen de gemeenten waarin Kerobei opereert, hebben we gezocht naar een optimale bezetting van het aantal scholen en de diversiteit van het aanbod voor leerlingen en ouders. Dit heeft geleid tot het samenvoegen van een aantal scholen in de vorm van een fusie. Voor nu wellicht een erg rigoreuze aanpak maar voor de nabije toekomst een mogelijkheid om de beperkingen uit hoofde van gebrek aan bekostiging het hoofd te kunnen bieden.

4. Korte-termijn keuzes voor materiele kosten:

Ten aanzien van de groepsafhankelijke kosten is eenvoudig vast te stellen, dat de middelen voor schoonmaak, gas, water en elektra ruimschoots ontoereikend zijn voor de werkelijke kosten (ca € 300.000 per jaar te weinig). Op Stichtingsniveau heeft Kerobei de keuze gemaakt om inzake onderhoud afspraken te maken, die leiden tot lagere onderhoudskosten. Als de middelen voldoende zouden zijn geweest, dan zou dit voordeel kunnen worden ingezet om de (lucht)kwaliteit van de gebouwen te optimaliseren. Dat kan nu niet op deze wijze worden uitgevoerd.

De leerlingafhankelijke middelen zijn ruimschoots te laag (ca € 400.000), met name op gebied van ICT. Alleen vanwege het feit, dat administratieve lasten worden verantwoord onder de personele lasten, er geen uitgaven zijn voor de tussenschoolse-opvang (die wel noodzakelijk zijn) én omdat er middelen zijn overgeheveld vanuit het personele budget (€ 400.000), is het geheel toereikend. Een zeer ongewenst situatie die alleen maar kan worden opgelost met een toereikende vergoeding.

6. Continuïteitsparagraaf

Vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zijn vanaf verslagjaar 2013 maatregelen genomen gericht op de versterking van de bestuurskracht in het onderwijs. De Regeling jaarverslaggeving onderwijs (RJO) is uitgebreid met het voorschrift dat voorziet in de opname in het jaarverslag van een continuïteitsparagraaf met als doel dat iedere belanghebbende kennis kan nemen van de wijze waarop het bestuur omgaat met de financiële gevolgen van het gevoerde en te voeren beleid. De continuïteitsparagraaf is gebaseerd op de meerjarenbegroting 2018-2021 die is vastgesteld door het College van Bestuur na goedkeuring van de Raad van Toezicht, met een positief advies van de GMR. Het opstellen van deze toekomstparagraaf geeft geen garanties op de toekomstige realisatie. De meerjarenbegroting zoals hier is uitgewerkt, is gebaseerd op de meerjarenbegroting uit de begroting 2018 maar is aangepast aan de gewijzigde eindbalans ultimo 2017 zoals in deze jaarrekening is opgenomen.

De continuïteitsparagraaf bevat de volgende onderdelen:

- A.1 Leerlingen aantallen/personele bezetting
- A.2 Meerjarenbegroting
- B.1 Aanwezigheid en werking interne risicobeheersing
- B.2 Beschrijving belangrijkste risico's
- B.3 Rapportage toezichthoudend orgaan

A.1. Leerlingenaantallen / personele bezetting

	<u>Telling</u>	<u>Prognose</u>			
	1-10-2017	1-10-2018	1-10-2019	1-10-2020	1-10-2021
<i>(Speciale) basisscholen</i>					
Totaal	<u>4.962</u>	<u>4.887</u>	<u>4.799</u>	<u>4.727</u>	<u>4.655</u>
Personeelsbezetting FTE					
Personeel primair proces	297	291	285	279	273
Ondersteunend personeel	30	30	30	30	30
Bestuur en management	<u>17</u>	<u>17</u>	<u>17</u>	<u>17</u>	<u>17</u>
Totaal	<u>344</u>	<u>338</u>	<u>332</u>	<u>326</u>	<u>320</u>

In de meerjarenbegroting 2018-2021 is inzicht gegeven in de verwachte baten en lasten in de komende jaren. Grote veranderingen komen er door de:

- krimp die volgens verwachting doorzet;
- natuurlijke uitstroom van personeelsleden;
- de financiële gevolgen van de fusies uit 2016, 2017 en 2018.

Het invullen van de daardoor ontstane vacatureruimte zal voor de komende jaren één van de grootste uitdagingen worden. Hierbij wordt meegenomen dat de extra middelen, die structureel beschikbaar komen, mogelijkheden bieden om:

- de Kerobei doelstellingen, die nagenoeg aansluiten bij overheidsdoelstellingen, vorm en inhoud te geven;
- extra formatie in te zetten.

Of krimp ook impliceert dat er scholen onder de opheffingsnorm komen is de komende 10-15 jaar op basis van de huidige prognoses niet te verwachten. Dat impliceert echter niet dat er geen scholen gesloten zullen worden. In 2016, 2017 en 2018 zijn fusieonderzoeken tussen scholen gestart en afgerond tot een definitieve fusie. Door samenwerking en/of economische noodzaak kunnen andere scholenfusies echter niet uitgesloten worden. Samenwerking tussen scholen - nu vooral in clusters - is primair gebaseerd op het versterken van het leidinggevende vermogen van de school, door te leren van en met elkaar met positieve effecten op de kwaliteit van het onderwijs. Positief bijkomstig effect kan zijn dat hierdoor financiële efficiency voordelen gehaald worden. De praktijk heeft bewezen, dat de aanpak voldoet aan de verwachtingen en dat kinderen, individuele scholen en professionals er baat bij hebben.

A.2. Meerjarenbegroting

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Activa						
Vaste activa						
Materiële vaste activa	4.927	5.045	4.861	4.728	4.602	4.482
Vlottende activa						
Vorderingen	1.795	1.800	1.700	1.700	1.700	1.700
Liquide middelen	305	-	485	748	1.115	1.515
	2.100	1.800	2.185	2.448	2.815	3.215
Activa totaal	7.027	6.845	7.046	7.176	7.417	7.697
Passiva						
Eigen vermogen						
Algemene reserve	2.012	2.172	2.412	2.612	2.812	3.012
Voorzieningen						
Voorziening groot onderhoud	1.139	1.519	1.349	1.449	1.509	1.589
Voorziening overige	500	-	550	600	600	600
	1.639	1.519	1.899	2.049	2.109	2.189
Langlopende schulden						
Overige langlopende schulden	255	275	235	215	196	196
Kortlopende schulden						
Kredietinstellingen	-	379	-	-	-	-
Crediteuren	765	500	500	300	300	300
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.203	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Overlopende passiva	1.153	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	3.121	2.879	2.500	2.300	2.300	2.300
Passiva totaal	7.027	6.845	7.046	7.176	7.417	7.697
Solvabiliteit 1	29%	32%	34%	36%	38%	39%
Solvabiliteit 2	52%	54%	61%	65%	66%	67%
Liquiditeit	0.7	0.6	0.9	1.0	1.2	1.4

Staat / raming van baten en lasten

De meerjarenbegroting is opgesteld op basis van het voorzichtigheidsbeginsel. De aannames die er zijn opgenomen zijn in onderstaand overzicht zichtbaar meegenomen. Hieruit kan het mogelijke positieve effect worden afgelezen als de werkelijkheid verloopt volgens dat scenario.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Baten						
3.1 Rijksbijdragen OCW	28.746	27.059	27.994	27.248	26.649	26.224
3.2 Overige overheids bijdragen en –subsidies	233	29	137	102	38	-
3.5 Overig baten	450	406	457	457	459	459
	<u>29.429</u>	<u>27.494</u>	<u>28.588</u>	<u>27.807</u>	<u>27.146</u>	<u>26.683</u>
Lasten						
4.1 Personeelslasten	24.421	22.331	23.582	23.062	22.438	22.022
4.2 Afschrijvingen	528	508	766	712	703	696
4.3 Huisvestingslasten	1.945	1.921	1.868	1.915	1.920	1.909
4.4 Overige lasten	2.223	2.329	1.967	1.913	1.880	1.851
	<u>29.117</u>	<u>27.089</u>	<u>28.183</u>	<u>27.602</u>	<u>26.941</u>	<u>26.478</u>
Saldo baten en lasten	<u>312</u>	<u>405</u>	<u>405</u>	<u>205</u>	<u>205</u>	<u>205</u>
Financiële baten en lasten						
5.1 Financiële baten	-	-	-	-	-	-
5.2 Financiële lasten	(18)	5	5	5	5	5
Saldo financiële baten en lasten	<u>(18)</u>	<u>(5)</u>	<u>(5)</u>	<u>(5)</u>	<u>(5)</u>	<u>(5)</u>
Resultaat	<u>294</u>	<u>400</u>	<u>400</u>	<u>200</u>	<u>200</u>	<u>200</u>

De verwachting van het resultaat voor de komende jaren is dat we de ingezette lijn kunnen continueren. Indien de resultaten die worden verwacht, worden gerealiseerd, heeft dit een positieve invloed op de beschikbare liquide middelen. Met de beschikbare kredietfaciliteiten van de bank, hebben we een liquiditeitspositie die weliswaar blijvende aandacht vraagt, maar realistisch en haalbaar is en op grond daarvan een bijdrage levert aan de doelstellingen van Kerobei. De tekorten op de materiële instandhouding blijven min of meer constant. Alle verbeteringen die we daar kunnen realiseren (aanbestedingsvoordelen / alternatieve toepassingen), worden ingezet om de druk op de personele begroting te verlagen. Hiermee is de verdeling over het materiële en personele resultaat onzeker, maar is het eindresultaat realistisch. Alleen een noodzakelijke, substantiële verhoging van de overheidsbijdrage kan deze situatie ingrijpend verbeteren.

De genomen maatregelen voor 2018 betreffen op gebied van personeel en huisvesting:

Personeelsbeleid

De landelijke acties die door leerkrachten zijn ingezet, hebben al geleid tot extra werkdruk verlagende middelen. Het is nog niet voldoende, maar wat vooral ontbreekt zijn de extra middelen voor de verbetering van de beloning. Daarom zijn de maatregelen binnen Kerobei gericht op het geven de middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten.

Alle (tijdelijke) benoemingen, behalve leerkrachten, worden stopgezet ten gunste van vacatures en de invulling via de vervangerspool. De middelen voor BAPO (2% in de lumpsum-vergoeding) kunnen niet meer ingezet worden per school, maar worden van alle scholen bij elkaar gevoegd. Vanuit deze middelen

worden de vervangingen BAPO bekostigd (3%). Het tekort (1%) wordt op deze wijze gezamenlijk gedragen. Door afschaffing van de BAPO is dit tekort inmiddels gedaald van 3,5% in 2016 naar 1% nu.

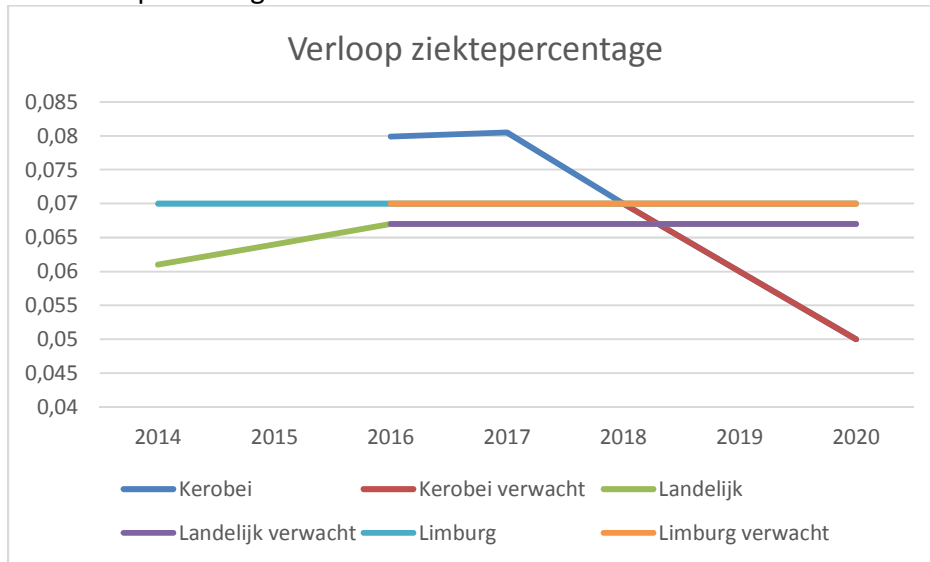
Bovendien is in 2016 vastgesteld dat er een andere wijze van benadering nodig is om het aantal leerkrachten en daarmee mogelijk ook het aantal groepen op school te verhogen.

Vervangingen bij natuurlijk verloop voor teamleiders, co-teachers, onderwijs ondersteunend personeel, vakleerkrachten en de paramedisch personeel zijn in eerste instantie een interne vraag die bij de samenwerkende scholen (scholenclusters) worden gelegd. Voor bovenschoolse invulling wordt dit gekoppeld aan de noodzaak en mogelijke ruimte van de betreffende functie.

Verdergaande besparingsmogelijkheden op materieel gebied worden op school- en

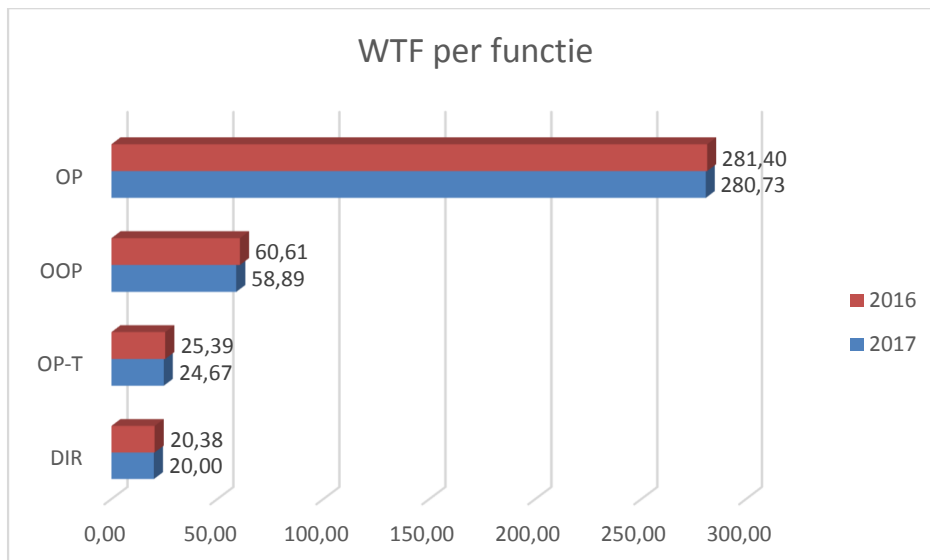
bovenschools niveau nadrukkelijk gezocht om deze duurzaam te realiseren.

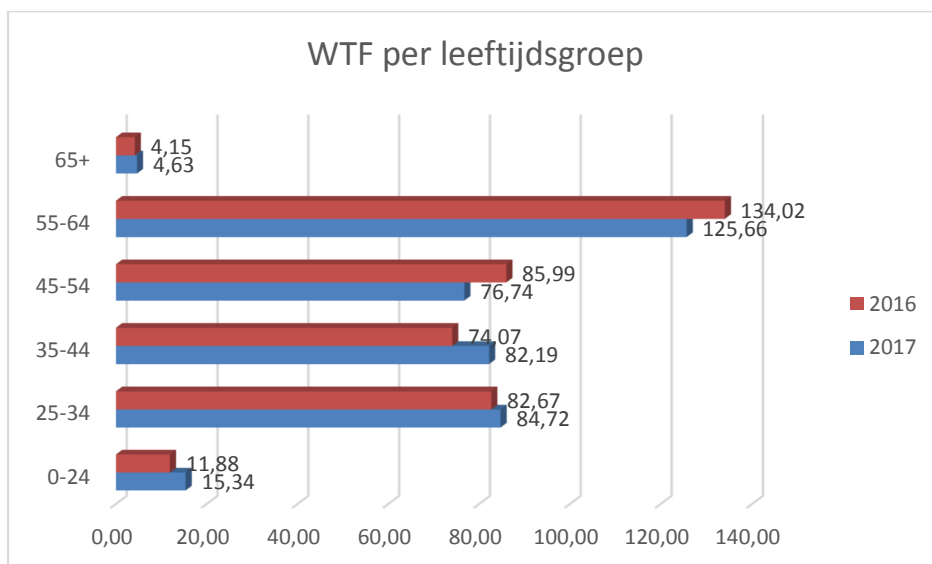
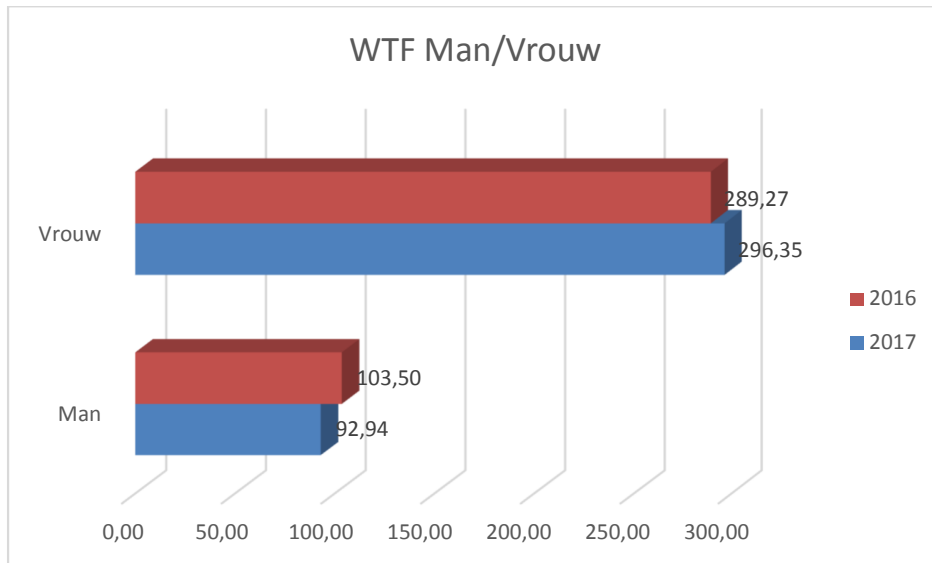
Tot slot kan worden vermeld dat het terugdringen van het ziektepercentage nog steeds een speerpunt is binnen Kerobei. We zetten nadrukkelijk in op preventieve en curatieve maatregelen. Daarvoor is het gezondheidsbeleid ontwikkeld. Op korte termijn streven we naar een ziektepercentage van maximaal 5%.

Bron landelijke cijfers en Limburg cijfers: Onderwijsatlas 2017

De samenstelling van het personeelsbestand (inclusief vervangingen) over 2017 (in vergelijking met 2016) kan worden weergegeven middels de volgende drie grafieken

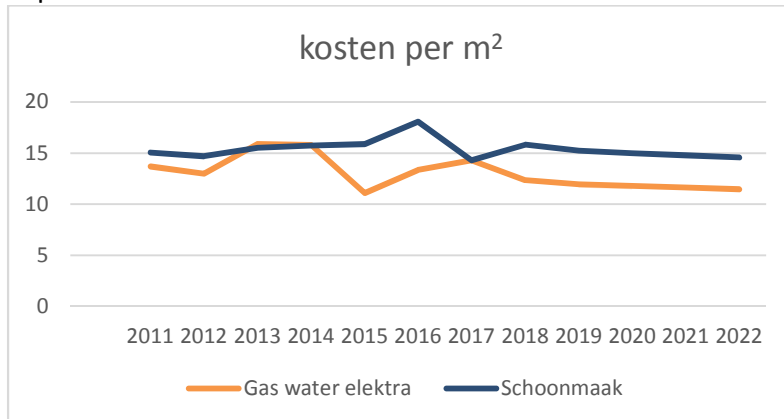

Huisvestingsbeleid

Een goed schoolgebouw is een vereiste om onze kinderen optimaal onderwijs te kunnen bieden en voor onze medewerkers om zo optimaal mogelijk te kunnen werken. Onze definitie van een goed schoolgebouw: een gebouw dat in een goede staat verkeert, aansluit bij de onderwijsdoelstellingen van de schoolorganisatie en een goed binnenklimaat heeft. Uit ervaring weten we dat door de beschikbare middelen op een andere manier in te zetten, met hetzelfde geld meer bereikt kan worden. De meest effectieve manier hiervoor is om als gebruiker van het gebouw de regie te krijgen in het onderliggende proces. Zelf keuzes maken over de huisvesting, maar ook over de organisatie van de huisvesting. Daardoor kan het

beschikbare geld optimaal ingezet worden voor de eisen en wensen van de scholen, de leerlingen, de ouders en de medewerkers.

Met de nieuwe schattingswijze van de onderhoudsvoorziening wordt de toevoeging aan de voorziening stelselmatig verlaagd. In plaats daarvan wordt het dagelijkse onderhoud hoger. Door deze wijziging zijn we meer in staat om gebouwaanpassingen en optimalisering van de exploitatie te realiseren.

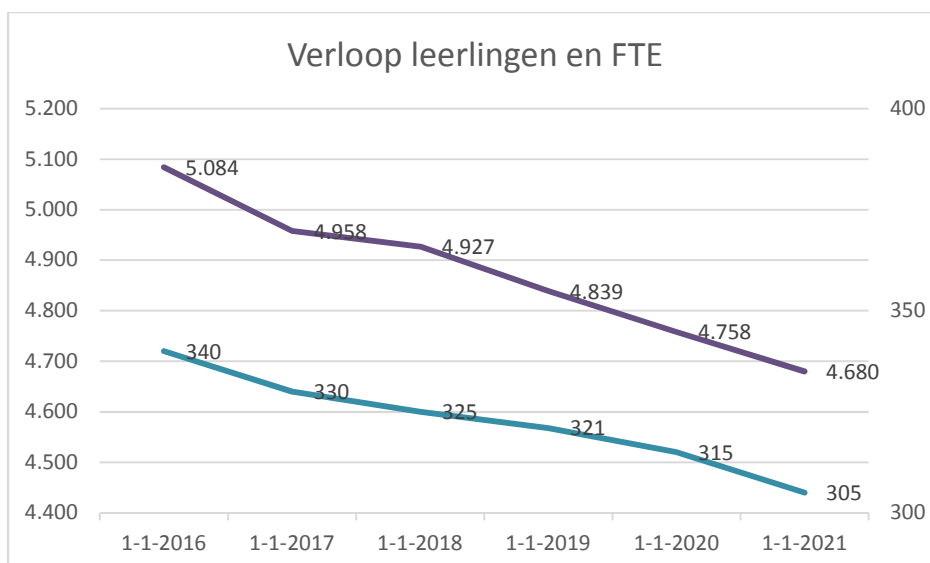

Onzekerheden

Voor de directe toekomst zijn er ook onzekerheden, te weten:

Leerlingenverloop in relatie tot natuurlijk verloop

Uit de grafiek blijkt dat de natuurlijke uitstroom in geringe mate hoger is dan de verwachte bezetting op basis van het leerlingenaantal.

Onzekerheden over Passend Onderwijs

Onbekende risico's voor de komende jaren zijn er ten aanzien van Passend Onderwijs. Door de inkomsten per jaar gelijk te stellen is het risico begrotingstechnisch geneutraliseerd. In werkelijkheid zullen de middelen binnen het samenwerkingsverband afnemen. Of het uitgangspunt -de inkomsten blijven gelijk – kan worden gehandhaafd, hangt af van de mate waarbinnen het samenwerkingsverband in staat is de inzet van middelen ten behoeve van speciaal onderwijs te reduceren, zodat er voor schoolbesturen voldoende middelen over blijven. Kerobei is daarbij afhankelijk van de acties die worden uitgezet door het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Noord Limburg. Het samenwerkingsverband gaat deze vraag in het schooljaar 2017/2018 vorm geven. Kerobei zal haar beleid in het schooljaar 2018/2019 ook verder uitwerken.

Voorzieningen

Zoals toegelicht bij het huisvestingsbeleid, zal de aandacht voor de voorziening groot onderhoud de komende jaren in belangrijke mate groter moeten worden. De oorzaak is de doordecentralisatie buitenonderhoud vanuit het Rijk. Tot en met 2014 rustte deze verplichting bij de gemeenten. Vanaf 1 januari 2015 is die overgedragen aan de schoolbesturen. Voor Kerobei betekent dit, dat er jaarlijks ca. € 400.000 extra middelen binnen komen. De uitgaven worden door de PO-Raad begroot op € 12 per m² (ca. € 350.000). In de huidige analyse in onze gebouwenschouw is dat lager. Daarom heeft in 2014 de onderhoudsschouw extra aandacht gekregen en is in 2016 een nieuw uitgangspunt uitgewerkt. Als gevolg hiervan zullen de jaarkosten voor onderhoud afnemen. Naast deze vorm van doordecentralisatie is ook een verdergaande doordecentralisatie onderwerp van gesprek met de gemeente Venlo. Als dit kan worden gerealiseerd, moeten – alvorens hier een besluit over wordt genomen - alle vermogens- en liquiditeitsposities opnieuw worden bekeken.

B.1. aanwezigheid en werking van interne risicobeheersing en controlesysteem.

Op basis van overheidsvoorschriften dient Kerobei aan te geven op welke wijze het interne risicobeheersingssysteem is ingericht en hoe dit in de praktijk functioneert. Daarbij moet worden aangegeven welke resultaten hiermee zijn bereikt en welke aanpassingen eventueel worden doorgevoerd in de komende jaren.

Voor Kerobei bestaat het interne risicobeheersingssysteem uit:

1. Organisatorische maatregelen
 - a. Functiescheiding;
 - b. Protocollen/afspraken/beleid zoals Financieel beleid, Formatiebeleid, Plaatsingsbeleid, Gesprekkencyclus.
2. Risico's waarvoor gerichte maatregelen worden ingezet om te voorkomen dat ze ontstaan
 - a. Bewaken vervangingen;
 - b. Bewaken liquiditeitsvraagstukken.
3. Risico's die algemeen van aard zijn
 - a. Waarbij door interne verantwoordelijkheid risicoreductie wordt nagestreefd;
 - b. Waarvoor een verzekering wordt afgesloten.
4. Specifieke controles
 - a. Door Kerobei zoals audits, maandafsluiting, visuele controles, datagesprekken, kwaliteitsrapportage gebruikerscontroles en steekproeven;
 - b. Door externe controles: de Inspectie, de accountant en de staat van het onderhoud van gebouwen.

B.2. beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

In deze rapportage wordt aangegeven aan welke risico's en onzekerheden Kerobei zich in de komende jaren ziet geplaatst en op welke wijze zij passende maatregelen treft om deze risico's en onzekerheden het hoofd te bieden.

Risico	Risico maatregel
Algemeen	
Aansprakelijkheid voor handelen personeel	3b
Het verloren gaan van roerende zaken	3b
Onderwijs	
Risico dat scholen niet het basisarrangement halen	1b 4a 4b
Risico dat er geen verbetering in de kwaliteit zit	1b 4a 4b
Personeelsrisico	
Formatie van personele inzet in relatie tot beschikbare formatie	1a 1b 4a
Afwezigheid wegens ziekte of verlof met betrekking tot personele inzet	1a 1b 2a 3a 4a
Het niet functioneren van personeelsleden	1b 3a
De extra inzet van formatie als aanvulling op de toegekende middelen	1a 1b 3a 4a
Huisvestingsrisico	
Het onderhoud van het gebouw	1b 4a 4b
Het beschikbaar hebben van voldoende middelen in relatie tot leegstand	3a 4b
Het aanpassen/vernieuwen van gebouwen in relatie tot het niet wettelijk geregelde begrip renovatie	Accepteren
Overige Financiële risico's	
Begrotingsoverschrijding	2b 3a 4a
Onzekerheid over financiële middelen Rijk	Accepteren
Compensatie van gestegen kosten uit Rijksmiddelen	4a en Accepteren

De resultaten van de aanpak zijn effectief, maar worden in belangrijke mate beïnvloed door de volgende meer algemene oorzaken:

Smalle financiële marges

De overheidsbijdrage is gebaseerd op gemiddelden die voor de staat van het onderwijs in Nederland van toepassing zijn. Ten aanzien van de personele bekostiging (85% van het budget) komt daar nog bij dat het gemiddelde van het prijselement in deze begroting niet gerelateerd is aan de ontwikkeling van de loonkosten in het primair onderwijs, maar algemene overheidsontwikkelingen. Beide gemiddelden pakken voor Kerobei verkeerd uit en het tweede element pakt voor heel Nederland verkeerd uit. Door de omvang in € van de post personele kosten, leiden kleine procentuele aanpassingen tot grote absolute bedragen.

Dit vraagt om aanpassingsvermogen op de grens van de mogelijkheden en de kwaliteit. Door de aangekondigde structurele verbeteringen komt er weer ruimte om de kwaliteitsgarantie waar te kunnen maken.

Kwaliteit van het onderwijs

Gezien het vorenstaande kan de kwaliteit van het onderwijs in het geding komen en betekent dit, dat er extra aandacht voor moet komen. Onze nieuwe kwaliteitsrapportage geeft inzicht geven in elkaars kwaliteiten en effecten van handelen. Door deze verantwoording open en transparant te houden brengt leren van en met elkaar de mogelijkheid om ook de uitdaging in gezamenlijkheid op te pakken in werkplaatsen.

Personeelsbeleid

De afname van de mogelijkheden in formatie hebben de ervaren werkdruk niet verminderd. Verzuim en ontwikkelpotentieel zijn hier direct aan gekoppeld. Kerobei heeft besloten de focus op verzuim en ontwikkeling integraal op te pakken. Hierbij is het eigenrisicodragerschap van het vervangingsfonds een belangrijke element. De toevoeging van de werkdrukmiddelen met een akkoord uit 2017 en met werkelijk toegekende middelen vanaf 1 augustus 2018, zullen hier in bijdragen.

Krimp

De krimp die landelijk het zelfde beeld laat zien als die waarbinnen Kerobei opereert, gaat zeker door de komende jaren. Sinds 2009 zijn we hierop aan het vooruitdenken, waarbij de belangrijkste verbinding tussen krimp en natuurlijk verloop wordt bewaakt. Het risico is minder gelegen in een te hoog personeelsbestand maar meer in de mogelijkheden om het tekort aan personeel in de komende jaren adequaat te kunnen opvangen. Hierbij zien we de inbreng van nieuwe mensen als een positieve impuls.

B.3. rapportage toezichthoudend orgaan

De Raad van Toezicht bestond op 31 december 2017 uit 5 leden:

R. den Dekker:	Voorzitter Voorzitter remuneratie commissie
H. Palmen:	Vice voorzitter Lid commissie onderwijs
H. Jacobs:	Lid Voorzitter commissie financiën
J.H. de Wit:	Lid Voorzitter commissie onderwijs Lid commissie financiën
S. Canjels:	Lid Lid remuneratie commissie

De Raad van Toezicht vervult rol en plicht in het kader van “good governance” en leidraad in denken en handelen is de code goed bestuur.

De Raad van Toezicht vergaderde in 2017 zeven keer.

De leden van de Raad van Toezicht woonden de vergaderingen bij conform de gestelde norm.

De vaste agendapunten zijn:

- Verslag
- Besluitvormende zaken
- Informatieve zaken aangaande de organisatie
- Financiën
- Onderwijs
- Personeel
- Huisvesting

De voorzitter van de Raad van Toezicht had 7x overleg met College van Bestuur

De vice voorzitter van de Raad van Toezicht had 2x overleg met College van Bestuur

Alle leden van de Raad van Toezicht zijn lid van de Vereniging van toezichthouders in het onderwijs, vertegenwoordigers van de Raad van Toezicht woonden het voorjaarscongres van het VTOI bij.

De Raad van Toezicht vergaderde één keer met de GMR als voorzetting van de eerdere informele overleggen met de GMR en in het kader van de aanpassing in wet en regelgeving dat er met ingang van 2017 formeel overleg tussen RvT en GMR plaatsvindt.

De Raad van Toezicht woonde één keer het directie / College van Bestuur overleg bij. Met het College van Bestuur en de directeuren is formeel vastgelegd dat de Raad van Toezicht jaarlijks aansluit voor een informeel overleg met het College van Bestuur en de directeuren.

Leden van de Raad van Toezicht hebben geparticipeerd bij :

- Workshop privacy binnen samenwerkingsverband
- Bijeenkomst onderwijs organisatie Akkoord! PO

Remuneratie commissie

Taken van de remuneratie commissie:

- Toezicht houden, benoemen en honorering College van Bestuur
Twee jaarlijkse beoordeling College van Bestuur
- Toezicht houden, benoemen en honorering Raad van Toezicht
Twee jaarlijkse beoordeling middels (zelf) evaluatie Raad van Toezicht.

De activiteiten van de remuneratie commissie in 2017:

- Maken concept beschrijving kwaliteitsprofiel van de Raad van Toezicht
Bespreking en vaststelling kwaliteitsprofiel in RvT
Voorleggen kwaliteitsprofiel aan College van Bestuur en GMR
- Voorbereiding zelfevaluatie RvT 2017
Doen uitvoeren zelfevaluatie RvT 2017

Planning activiteiten naar aanleiding van de zelf evaluatie.

- Voorbereiding werving 2 nieuwe leden Raad van Toezicht in 2018

Audit Commissie Onderwijs

De Audit Commissie Onderwijs houdt zich bezig met de kwaliteit van het onderwijs.

Bij onderwijskwaliteit gaat het niet alleen om het aanleren van kennis en vaardigheden, maar ook om persoonlijke groei van de kinderen én van de volwassenen, aan wie de zorg voor de kinderen is toevertrouwd. De Audit Commissie Onderwijs ziet toe op de manier waarop kwaliteitszorg wordt vormgegeven en de manier waarop het niveau van kwaliteit onderwerp is van monitoring en besturing.

De activiteiten van de Audit Commissie Onderwijs in 2017:

- Een lid van de commissie is aanwezig geweest bij de audit van BS St. Jozef op 12 januari en kijkt terug op een leerzame en vruchtbare dag.
- Door een afvaardiging van de Raad van Toezicht is deelgenomen aan het congres “Waardegericht toezicht” van de VTOI op 7 april.
- De commissie heeft in maart het procesverslag van het Jaarplan 2016-2017 uitvoerig besproken met het College van Bestuur. De auditcommissie vindt het een prima instrument om de Raad van Toezicht te informeren.
- De commissie heeft op 15 september een uitvoerig overleg gehad met het College van Bestuur. Aan de orde waren het vernieuwde toezichtkader van de inspectie, het bestuursondersteuningprofiel en de “balans uitvoering van het jaarplan 16/17” en de leeropbrengsten 16/17.
- De commissie is op deze en andere momenten adequaat geïnformeerd over de onderwijskundige ontwikkelingen binnen Kerobei, de vorderingen op het gebied van leerresultaten en onderwijskwaliteit.
- Ook heeft de commissie kennisgenomen van de inhoud van de gesprekken en rapportages van de Inspectie van het Onderwijs.

Het komende jaar wil de Audit Commissie Onderwijs een goed beeld krijgen van de uitwerking van de visie, de concepten, de daarbij behorende processen en de invloed ervan op de (meetbare) kwaliteit van het onderwijs. Kerobei moet ten behoeve van haar leerlingen aanhoudend investeren in de kwaliteit en professionaliteit van al haar medewerkers. De commissie wil erop blijven toezien dat er gewerkt wordt aan groei als het gaat om eigenaarschap en persoonlijke ontwikkeling zodat iedereen hier optimaal van kan profiteren.

Audit Commissie Financiën

De Audit Commissie Financiën bestaat uit twee leden van de Raad van Toezicht (RvT) en ondersteunt de Raad van Toezicht bij het uitvoeren van de verantwoordelijkheden op het terrein van financieel toezicht. De audit commissie financiën bereidt besluitvorming van de Raad van Toezicht voor.

De activiteiten van de Audit Commissie Financiën in 2017:

Het bespreken van de werking van het interne risicobeheersingssysteem- en controlesysteem met een lid van het College van Bestuur (CvB) en de interne controller. Hierbij is tevens aandacht besteed aan de verschillende rapportages om de financiële informatieverstopping door de organisatie (tussentijdse cijfers en analyses) inzichtelijker te maken voor de toezichthouder.

Een lid van de audit commissie financiën heeft een bijeenkomst bijgewoond over de gevolgen van de nieuwe privacywetgeving en de consequenties voor IT-structuur e.d.

De audit commissie financiën heeft de jaarrekening besproken met de externe accountant. Daarbij zijn alle bevindingen aan de orde geweest, evenals de adviezen en de opvolging door Kerobei.

De audit commissie financiën heeft de concept begroting en concept jaarrekening besproken met het College van Bestuur en de interne controller.

In de afgelopen jaren heeft de audit commissie financiën het halen van de financiële doelstellingen gezien als topprioriteit. Daarbij gaat het om de liquiditeit en de vermogenspositie verder te verbeteren.

De komende tijd zal de audit commissie financiën zich richten op verbetering van de inzichtelijkheid en samenhang van de interne rapportages en kengetallen.

R. den Dekker, voorzitter Raad van Toezicht

7. Bespreking van de financiële positie

Vanuit het Ministerie OCenW komt steeds meer de behoefte iets te zeggen over de vermogensposities van schoolbesturen. De Inspecteur heeft de rol van toezien op de naleving van de normen. In onderstaande tabel zijn de uitgangspunten opgenomen die de inspectie hanteert en de werkelijkheid zoals die voor Kerobei van toepassing is op basis van de begroting. Het financieel continuïteits-toezicht van de Inspectie van het Onderwijs is gewijzigd per 1-9-2013. Er wordt gewerkt met twee in plaats van drie soorten toezichtsarrangementen, namelijk basistoezicht of aangepast financieel continuïteits-toezicht. Bij basistoezicht beperkt het toezicht zich tot de jaarlijkse risicoanalyse aan de hand van de jaarcijfers. Bij het aangepaste financiële continuïteits-toezicht is de financiële continuïteit van het onderwijs binnen afzienbare tijd in het geding en vraagt de inspectie het bestuur een verbeterplan op te stellen en volgt de uitvoering daarvan met een intensiteit die past bij de ernst van de situatie. De inspectie van het onderwijs heeft in oktober 2014 onderzoek verricht naar de financiële positie van Kerobei. Het onderzoek bestond uit de analyse van de jaarrekening en bij het bestuur ter aanvulling of verduidelijking opgevraagde financiële gegevens alsmede een tweetal gesprekken met het bestuur. Op basis van dit onderzoek heeft de inspectie Kerobei basistoezicht toegekend.

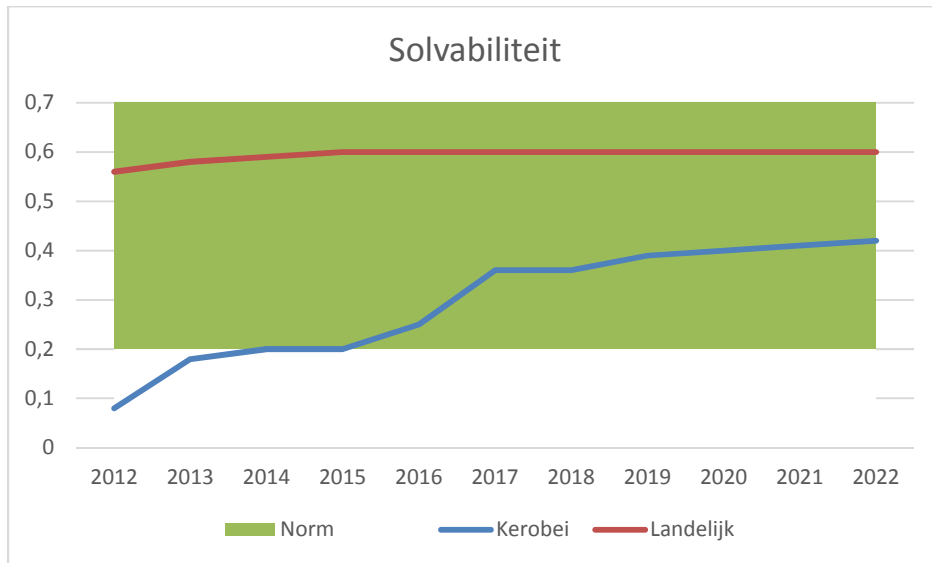
Daarnaast zijn de indicatoren voor de jaarlijkse financiële risicoanalyse aangepast. Zo is er meer zicht op de risico's die zich op langere termijn kunnen voordoen.

<i>Liquiditeit</i>	≤ 1	
<i>Solvabiliteit 2</i>	$\leq 0,30$	
<i>Rentabiliteit</i>		<i>laatste 3 jaar negatief</i>
<i>Personele lasten / rijksbijdrage</i>	$\geq 0,95$	
<i>Personele lasten / totale baten</i>	$\geq 0,90$	
<i>Financiële buffer</i>	< 0	

Kengetal	Formule	Ondergrens	Bovengrens	Kerobei 2017	Kerobei 2016	Kerobei streven
I Vermogensbeheer						
a. 1 Solvabiliteit	EV/TV	0,2	geen	0.29	0,25	0,30
a. 2 Solvabiliteit	EV+voor- zieningen/TV	0,2	geen	0.52	0.44	0,46
b. Kapitalisatiefactor	(TV-G&T)/TB	geen	0,35	0.17	0,17	0,20
II Budgetbeheer						
a. Liquiditeit	KV/KS	0,5	1,5	0.67	0,49	1,00
b. Rentabiliteit	Exploitatie/TB	0	0,05	0.009	0,008	0,01
III Exploitatiekenngetallen						
Personele lasten/rijksbijdragen					0,87	
Personele lasten/totale baten					0,85	
Balans/Exploitatiegegevens (* € 1.000)	Afkorting			Kerobei 2017	Kerobei 2016	Kerobei streven
Eigen vermogen	EV			2.012	1.718	2.700
Balanstotaal	TV			7.027	6.870	9.000
Voorzieningen	VOORZ			1.639	1.322	1.500
Totale baten	TB			29.429	28.766	
Rijksbijdragen	RIJKSBIJDR			28.746	28.067	
Personele lasten	PERS			24.421	24.342	
Kortlopende schuld	KS			3.121	3.550	4.000
Kortlopende vordering/liquide middelen	KV			2.100	1.724	4.000
Exploitatieresultaat	Exploitatie			294	231	400
Gebouwen en terreinen	G&T			1.847	1.928	

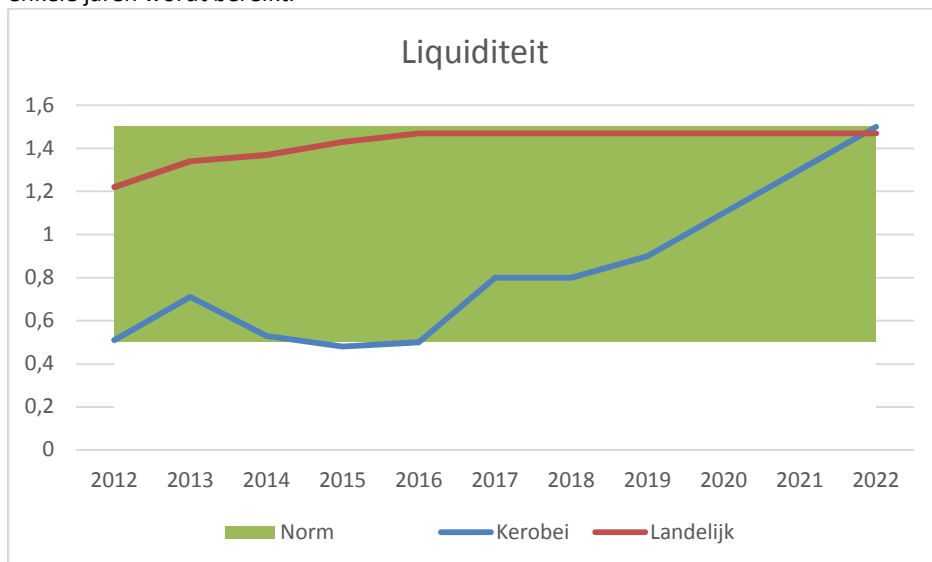
Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen het eigen en totaal vermogen. Deze verhouding geeft aan in hoeverre de stichting in staat is om te voldoen aan de totale schulden. De richtlijn is een streefwaarde hoger dan 30 procent. Het ministerie van OCW hanteert als kritische ondergrens van 20%. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de vermogenspositie van Kerobei voldoende is, maar dat het verder opbouwen van de algemene reserves noodzakelijk is om het Kerobei streven te continueren. De meerjarenbalans op pagina 21 laat zien dat het streven van een solvabiliteit van 30% in 2018 wordt bereikt.

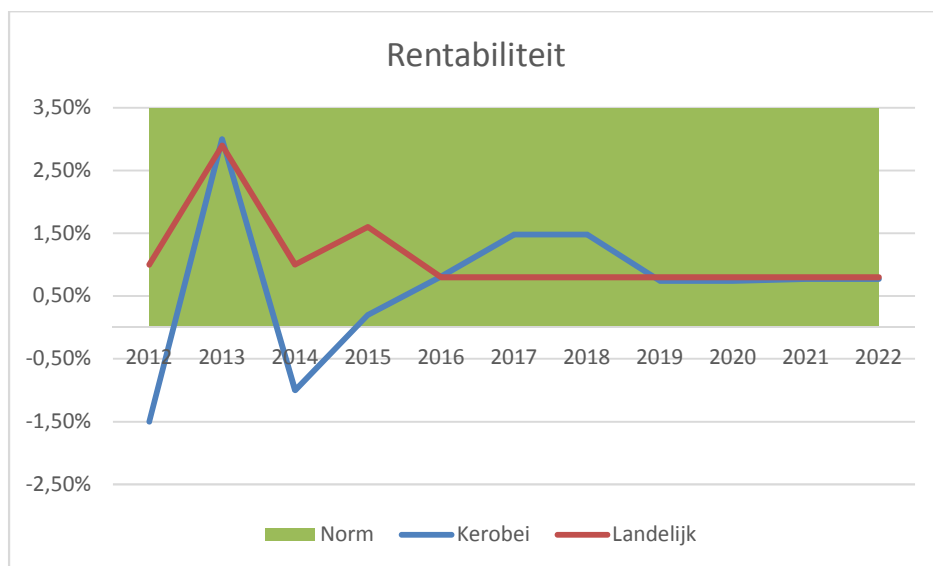
Liquiditeit

De liquiditeit geeft de verhouding aan tussen de vlottende activa en het kort vreemd vermogen, bestaande uit de kortlopende verplichtingen aan crediteuren, nog te betalen posten en de overlopende passiva. Deze verhouding geeft aan in hoeverre de stichting in staat is om aan haar kortlopende betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. De richtlijn is een streefwaarde van 1 of hoger. Het Ministerie van OCW hanteert als kritische ondergrens een waarde van 0,5 en als bovengrens 1,5. De liquiditeit van Kerobei voor 2017 bedraagt 0,67. Verbetering is absoluut noodzakelijk. De meerjarenbalans op pagina 21 laat zien dat het streven van een liquiditeit van groter dan 1, over enkele jaren wordt bereikt.

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft de verhouding aan tussen het resultaat en de totale baten. Deze verhouding wordt veelal als maat voor het begrotingsoverschot gehanteerd. De richtlijn is een streefwaarde tussen de 0 procent en 3 procent. Het ministerie van OCW hanteert als kritische ondergrens 0% en als bovengrens 5%. De rentabiliteit van Kerobei bedraagt over 2017 0,9%.

Kapitalisatiefactor

De kapitalisatiefactor geeft de verhouding aan tussen het balanstotaal (minus de boekwaarde van de gebouwen en terreinen) en de totale baten. Deze verhouding wordt zodanig gehanteerd, dat rekening wordt gehouden, met de grootte van de instelling.

Het ministerie van OCW hanteert voor onze stichting een signaleringswaarde van 35-60 procent.

De kapitalisatiefactor van Kerobei bedraagt in 2017 17% en voldoet daarmee niet aan het interne streven om een percentage van 20% te behalen.

Jaarrekening 2017

Balans

	2017	2016
	€	€
Activa		
Vaste activa		
1.2 Materiële vaste activa	4.927.422	5.145.827
	<u>4.927.422</u>	<u>5.145.827</u>
Vlottende activa		
1.5 Vorderingen	1.795.020	1.683.350
1.7 Liquide middelen	305.029	40.245
	<u>2.100.049</u>	<u>1.723.595</u>
Activa totaal	<u><u>7.027.471</u></u>	<u><u>6.869.422</u></u>
Passiva		
2.1 Eigen vermogen		
Algemene reserve	2.011.475	1.717.669
	<u>2.011.475</u>	<u>1.717.669</u>
2.2 Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	1.139.233	1.011.129
Overige voorzieningen	500.259	311.000
	<u>1.639.492</u>	<u>1.322.129</u>
2.3 Langlopende schulden		
Overige langlopende schulden	254.926	279.540
	<u>254.926</u>	<u>279.540</u>
2.4 Kortlopende schulden		
Kredietinstellingen	-	517.848
Crediteuren	765.191	745.399
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.203.465	1.241.003
Overlopende passiva	1.152.922	1.045.834
	<u>3.121.578</u>	<u>3.550.084</u>
Passiva totaal	<u><u>7.027.471</u></u>	<u><u>6.869.422</u></u>

Staat van baten en lasten

	2017	Begroot 2017	2016
	€	€	€
Baten			
3.1 Rijksbijdragen OCW	28.746.447	27.059.000	28.067.312
3.2 Overige overheidsbijdragen en subsidies	232.724	29.000	217.850
3.5 Overige baten	449.914	406.000	480.846
	<u>29.429.085</u>	<u>27.494.000</u>	<u>28.766.008</u>
Lasten			
4.1 Personeelslasten	24.421.615	22.513.000	24.342.129
4.2 Afschrijvingen	527.997	508.000	558.759
4.3 Huisvestingslasten	1.944.661	1.921.000	1.448.488
4.4 Overig lasten	2.222.958	2.147.000	2.167.939
	<u>29.117.231</u>	<u>27.089.000</u>	<u>28.517.315</u>
Saldo baten en lasten	<u>311.854</u>	<u>405.000</u>	<u>248.693</u>
5.2 Financiële lasten	18.048	5.000	18.198
Saldo financiële baten en lasten	<u>18.048</u>	<u>5.000</u>	<u>18.198</u>
Resultaat	<u><u>293.806</u></u>	<u><u>400.000</u></u>	<u><u>230.495</u></u>

Kasstroomoverzicht

	2017		2016	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten	311.854		248.693	
Aanpassing voor:				
Afschrijvingen	527.997		558.759	
Mutaties voorzieningen	317.363		13.090	
Verandering in vlottende middelen:				
Vorderingen en effecten	(111.670)		297.390	
Schulden	89.342		(763.519)	
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		1.134.886		354.413
Betaalde interest	(18.048)		(18.198)	
		(18.048)		(18.198)
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		1.116.838		336.215
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	(309.592)		(413.003)	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		(309.592)		(413.003)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Opgenomen bankkrediet	(517.848)		59.235	
Aflossing langlopende schulden	(24.614)		(24.571)	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		(542.462)		34.664
Mutatie liquide middelen		264.784		(42.124)

Grondslagen

Algemene toelichting

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Richtlijnen Jaarverslaggeving Onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, waaronder Richtlijn 660: Onderwijsinstellingen.

Vergelijkende cijfers

Voor zover van toepassing is ter vergelijking de realisatie opgenomen van het voorgaande verslagjaar alsmede de cijfers van de meest recent vastgestelde begroting van het verantwoordingsjaar.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva.

Voor zover niet anders vermeld zijn de activa en passiva opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs onder aftrek van een noodzakelijk geachte voorziening voor het risico van oninbaarheid. Alle baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische aanschafwaarde minus een stelselmatige afschrijving, waarbij de afschrijvingstermijnen zijn gerelateerd aan de verwachte economische levensduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Liquide middelen

De Liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van het bestuur en worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

De algemene reserve is opgebouwd uit exploitatieresultaten. Overige mutaties worden gedaan met daartoe door het bestuur aangewezen uitgaven en ontvangsten. Het eigen vermogen bestaat uit publieke en private middelen.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, met uitzondering van de voorzieningen die tegen contante waarde worden gewaardeerd als het effect van de tijds waarde materieel is.

Indien het waarschijnlijk is dat voor uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen een vergoeding van een derde zal worden ontvangen, wordt deze vergoeding gepresenteerd als een afzonderlijk actief.

Voorzieningen voor onderhoud

De voorziening voor onderhoud, wordt opgebouwd uit reserveringen volgens de onderhoudsbegroting. Toevoeging aan de voorziening is gebaseerd op de verwachte uitgaven, de van toepassing zijnde onderhoudscyclus en het jaar van beoordelen. De werkelijke uitgaven worden in mindering gebracht op de voorziening in het jaar waarin deze zijn gerealiseerd.

Voorziening voor jubilea

Werknemers van Kerobei hebben op grond van de cao recht op een uitkering van een half maandsalaris bij het 25-jarige dienstjubileum en van een heel maandsalaris bij het 40-jarige dienstjubileum. Voor de verplichting voortvloeiend uit deze regeling heeft Kerobei per 31 december 2017 een voorziening gevormd voor de te verwachten toekomstige kasstromen. Voor deze berekening zijn inschattingen gemaakt voor de blijfkans, verwachte pensioenleeftijd en de salarisontwikkeling van de werknemers, rekening houdend met een contante waarde gebaseerd op een rekenrente van 1 % per jaar.

Voorziening voor langdurig zieken

Kerobei heeft voor de in te schatten gevolgen van de kosten voor langdurig zieke werknemers een schatting gemaakt van de financiële consequenties bij doorlopende ziekte. Het bedrag van de schatting is opgenomen in de voorziening.

Kortlopende schulden

Schulden met een op de balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar, worden geduid als kortlopend.

Pensioenregeling

Kerobei heeft voor haar werknemers een pensioenregeling toegezegd. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon, berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Kerobei. De verplichtingen die voortvloeien uit de rechten van haar personeel zijn ondergebracht bij het bedrijfspensioenfonds ABP. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekking van ABP dat toelaat. Naar de stand van ultimo december 2017 is de beleidsdekkingsgraad van het ABP 104,4% (bron www.abp.nl, dd 19-3-2018). Kerobei heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende premiebetalingen in geval een tekort van het pensioenfonds anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Kerobei heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het verslagjaar in de jaarrekening verantwoord.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten (subsidies en overige baten) en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Rijksbijdragen OCW

Onder de rijksbijdragen OCW worden de vergoedingen voor personele en exploitatiekosten opgenomen. De rijksbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de desbetreffende materiële vaste activa. In het jaar van investeren wordt naar tijdsevenredigheid afgeschreven.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Gedurende het verslagjaar hebben geen significante transacties in vreemde valuta plaatsgevonden.

Toelichting op de balans

1.2 Materiële vaste activa

	Gebouwen en terreinen	Meubilair en apparatuur	Andere vaste bedrijfs- middelen	2017 Totaal	2016 Totaal
	€	€	€	€	€
Aanschafprijs 1-1	2.665.040	4.861.165	5.631.683	13.157.888	12.744.885
Afschrijving cumulatief 1-1	738.269	2.698.131	4.575.661	8.012.061	7.453.302
Boekwaarde 1-1	1.926.771	2.163.034	1.056.022	5.145.827	5.291.583
Investeringen	-	149.415	160.177	309.592	413.003
Waardervermindering	-	-	-	-	26.497
Afschrijving	79.255	223.907	224.835	527.997	532.262
Boekwaarde 31-12	1.847.516	2.088.542	991.364	4.927.422	5.145.827
Aanschafprijs 31-12	2.665.040	5.010.580	5.791.860	13.467.480	13.157.888
Afschrijving cumulatief 31-12	817.524	2.922.038	4.800.496	8.540.058	8.012.061
Boekwaarde 31-12	1.847.516	2.088.542	991.364	4.927.422	5.145.827
Afschrijvingspercentages	2,5%;5%	5%; 10% 12,5%; 20%	10%, 12,5% 20%		

1.5 Vorderingen

	2017	2016
	€	€
1.5 OCW/WL&I	1.422.099	1.394.098
1.5.7 Overige vorderingen	372.921	289.252
	<u>1.795.020</u>	<u>1.683.350</u>

1.5.7 Overige vorderingen

	2017	2016
	€	€
Te vorderen van het UWV	83.841	22.886
Betaalde borg tablets	29.575	29.575
Vooruitbetaalde licentiekosten	16.261	-
Te vorderen van belastingdienst/sociale lasten	-	11.000
Te ontvangen huur	2.293	2.286
Te vorderen van gelieerde stichtingen	3.106	-
Vooruitbetaalde verzekeringspremie	51.709	46.399
Vooruitbetaalde en te ontvangen bedragen	186.136	177.106
	<u>372.921</u>	<u>289.252</u>

1.7 Liquide middelen

	2017	2016
	€	€
1.7.1 Kasmiddelen	3.570	1.599
1.7.2 Banktegoeden	301.459	38.646
	<u>305.029</u>	<u>40.245</u>

Er is een kredietfaciliteit beschikbaar van € 1.750.000 verstrekt door ING Bank B.V. Als zekerheid voor deze kredietfaciliteit is afgegeven negative pledge/pari passu en cross default verklaring van stichting Kerobei. Hierbij wordt er van uitgegaan, dat de solvabiliteit van de stichting op minimaal 20% staat en dat het resultaat over het gehele verslagjaar positief is.

2.1 Eigen vermogen

2.1.1 Algemene reserve

	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	1.717.669	1.487.174
Resultaat	293.806	230.495
Stand 31 december	<u>2.011.475</u>	<u>1.717.669</u>
De algemene reserve is als volgt te verdelen		
Publiekrechtelijk	1.988.943	1.673.901
Privaatrechtelijk	22.532	43.768
Stand 31 december	<u>2.011.475</u>	<u>1.717.669</u>

2.2 Voorzieningen

Voorziening voor groot onderhoud

	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	1.011.129	1.309.039
Dotatie respectievelijk Vrijval	177.961	(289.488)
Onttrekkingen	(49.857)	(8.422)
Stand 31 december	<u>1.139.233</u>	<u>1.011.129</u>

Jaarlijks wordt op basis van het onderhoudsprogramma een bedrag toegevoegd gebaseerd op de verwachte toekomstige uitgaven. De werkelijke uitgaven worden in het jaar van besteding in mindering gebracht op de voorziening. De voorziening is gevormd voor uitgaven voor de komende dertig jaar, rekening houdend met de onderhoudscycli van de diverse componenten.

Overige voorzieningen

	Voorziening jubileumuitkering	Voorziening Langd. zieken	Totaal 2017	Totaal 2016
	€	€	€	€
Stand 1 januari	161.000	150.000	311.000	-
Onttrekking verslagjaar	(38.018)	(55.292)	(93.310)	-
Toevoeging verslagjaar	227.277	55.292	282.569	311.000
Stand 31 december	350.529	150.000	500.259	311.000

De voorziening jubileumuitkering is gevormd ten behoeve van jubileumuitkering. Ongeveer de helft van het bedrag van de voorziening zal naar verwachting binnen vijf jaar worden uitgekeerd. Daarnaast is er een voorziening gevormd voor langdurig zieken. Het betreft een voorziening voor salariskosten waarvoor geen arbeidsprestaties worden verricht. Het merendeel zal voor de betreffende medewerkers naar verwachting binnen twee jaar na balansdatum worden uitgekeerd.

2.3 Langlopende schulden

Overige Langlopende schulden

	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	279.540	304.111
Aflossing	(24.614)	(24.571)
Stand 31 december	254.926	279.540
Looptijd > 5 jaar	169.000	169.000
Looptijd < 1 jaar	24.614	24.485

Langlopende schulden

De overige schulden betreffen een achtergestelde renteloze niet aflosbare lening van de gemeente Peel en Maas voor de aanschaf van het pand van basisschool de Bolleberg te Baarlo. Groot € 120.000. Bij verkoop van het pand wordt de schuld afgelost.

Daarnaast is hieronder een lening opgenomen van de Gemeente Peel en Maas inzake de verbouwing van de kinderopvanglokalen van basisschool Panta Rhei. Deze lening wordt volgens jaarlijkse annuïteit ad € 4.085, in 40 jaar afgelost. Het rentepercentage bedraagt 3,5%. De resterende looptijd per 31-12-2017 bedraagt 32 jaar.

De derde lening is aangegaan voor de verhuizing naar het bedrijfspand van stichting Kerobei. De looptijd is 6 jaar en 2 maanden en wordt in die tijd in jaarlijks gelijke termijnen afgelost. De rente bedraagt 3% per jaar voor de gehele looptijd. De lening zal volgens het overeengekomen aflossingsschema in verslagjaar 2020 volledig zijn afgelost.

2.4 Kortlopende schulden

	2017	2016
	€	€
2.4.1 Kredietinstellingen	-	517.848
2.4.3 Crediteuren	765.191	745.399
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.203.465	1.241.003
2.4.10 Overlopende passiva	1.152.922	1.045.834
	<u>3.121.578</u>	<u>3.550.084</u>

2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen

	2017	2016
	€	€
2.4.7.1 Loonheffing (en premies sociale verzekering)	866.337	878.359
2.4.7.2 Pensioenpremies	280.832	243.298
2.4.7.3 Overige sociale verzekeringen	56.296	119.346
	<u>1.203.465</u>	<u>1.241.003</u>

2.4.10 Overlopende passiva

	2017	2016
	€	€
2.4.10.5 Vakantiegeld	778.834	781.965
2.4.10.8 Overige	374.088	263.869
	<u>1.152.922</u>	<u>1.045.834</u>

2.4.10.8 Overlopende passiva

	2017	2016
	€	€
Te betalen netto salaris	4.865	17.112
Te betalen aan UWV	74.411	-
Vooruit ontvangen subsidie	245.281	175.516
Te verrekenen huurbedragen	20.000	-
Transitorische passiva	29.531	71.241
	<u>374.088</u>	<u>263.869</u>

Toelichting op de staat van baten en lasten

Overheidsbijdragen

	2017	2016
	€	€
3.1 Rijksbijdragen		
3.1.1 Rijksbijdragen OCW/EL&I	28.746.447	28.067.312
3.2 Overige rijksbijdragen en -subsidies		
3.2.1 Gemeentelijk bijdragen en subsidies	232.724	217.850
3.5 Overige baten	449.914	480.846
	<u>29.429.085</u>	<u>28.766.008</u>

4.1 Personeelslasten

	2017	Begroot 2017	2016
	€	€	€
4.1.1 Lonen en salarissen	23.651.746	22.096.000	23.409.683
4.1.2 Overige personele lasten	769.879	417.000	932.446
	<u>24.421.615</u>	<u>22.513.000</u>	<u>24.342.129</u>

4.1.1 Lonen en salarissen

4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	18.040.382		18.241.622
4.1.1.2 Sociale lasten	3.084.938		3.053.253
4.1.1.3 Pensioenpremies	2.526.426		2.114.808
	<u>23.651.746</u>	<u>22.096.000</u>	<u>23.409.683</u>

Aantal personeelsleden in FTE (inclusief korttijdelijke vervangingen)	389	392
---	-----	-----

4.1.2 Overige personeelslasten

	2017	Begroot 2017	2016
	€	€	€
4.1.2.3 Overige personeelslasten			
Ingehuurd personeel	106.775	100.000	103.651
Nascholing	175.655	167.000	135.453
Begeleidingskosten	107.874	100.000	54.416
ARBO kosten	61.721	50.000	92.927
Overige personeelskosten	14.039	-	-
Toevoeging voorziening voor jubilea	227.277	-	161.000
Toevoeging voorziening voor langdurig zieken	55.292	-	150.000
Correctie bindingstoelage	-	-	99.180
Correctie egalisatie personeelskosten	-	-	47.000
Kosten peuterspeelzalen	21.236	-	88.819
	<u>769.879</u>	<u>417.000</u>	<u>932.446</u>

4.2 Afschrijvingen

4.2.1 Materiële vaste activa

	€	€	€
Gebouwen	79.255	71.000	70.710
Inventaris en apparatuur	223.907	219.000	224.912
Onderwijsmiddelen en ICT middelen	224.835	218.000	236.640
Bijzondere waardevermindering gebouwen	-	-	26.497
	<u>527.997</u>	<u>508.000</u>	<u>558.759</u>

4.3 Huisvestingslasten

4.3.1 Huur	164.597	184.000	156.500
4.3.3 Onderhoud	454.400	73.000	402.451
4.3.4 Energie en water	436.116	482.000	467.288
4.3.5 Schoonmaakkosten	634.797	529.000	632.157
4.3.6 Heffingen	76.790	75.000	79.580
4.3.8 Dotatie/vrijval onderhoudsvoorzieningen	177.961	578.000	(289.488)
	<u>1.944.661</u>	<u>1.921.000</u>	<u>1.448.488</u>

4.4 Overige lasten

4.4.1 Administratie en beheerslasten	254.183	343.000	286.155
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen	1.473.175	1.334.000	1.415.123
4.4.4 Overige	495.600	470.000	466.661
	<u>2.222.958</u>	<u>2.147.000</u>	<u>2.167.939</u>

	2017	Begroot 2017	2016
	€	€	€
Specificatie honorarium accountant			
4.4.1.1 Onderzoek jaarrekening (inclusief overige controlewerkzaamheden)	30.652	25.000	26.128

4.4.1 Administratieve beheerslasten

Administratie- en beheer	160.043	274.000	199.908
Bestuurskosten	68.920	50.000	71.118
Overige	-	3.000	-
Onderhoudsbeheer	25.220	16.000	15.129
	<u>254.183</u>	<u>343.000</u>	<u>286.155</u>

4.4.2 Inventaris en leermiddelen

ICT kosten	377.925	420.000	350.925
Leasekosten	223.983	215.000	155.587
Onderwijsleerpakket	547.434	423.000	465.309
Reis-, verblijf en representatiekosten	123.336	71.000	111.504
Kopieerkosten	157.088	178.000	273.175
Contributies	24.562	27.000	24.929
Overige	18.847	-	33.694
	<u>1.473.175</u>	<u>1.334.000</u>	<u>1.415.123</u>

4.4.4 Overige lasten

	2017	Begroot 2017	2016
	€	€	€
Onderwijsbegeleidingsmiddelen	205.648	171.000	187.260
Culturele vorming	81.428	68.000	67.398
Telefoonkosten	33.886	31.000	28.931
Kantinekosten	57.998	50.000	59.863
Verzekeringen	39.875	23.000	35.057
Administratiekosten school	19.344	19.000	12.691
Testen leerlingen	18.767	36.000	21.609
Overige Onderwijskosten	9.694	49.000	8.125
Porti	4.491	5.000	7.011
Medezeggenschapsraad	12.577	18.000	13.461
Projecten	11.892	-	25.255
	<u>495.600</u>	<u>470.000</u>	<u>466.661</u>

5 Financiële baten en lasten

	2017	Begroot 2017	2016
	€	€	€
5.2 Rentelasten	18.048	5.000	18.198
	<u>18.048</u>	<u>5.000</u>	<u>18.198</u>

Model G verantwoording subsidies

In 2017 zijn geen aanvullende, geormerkte subsidies ontvangen en/of besteed.

WNT-verantwoording 2017 van Stichting Kerobei

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Kerobei van toepassing zijnde regelgeving: het WNT-maximum voor het onderwijs, plafond primair onderwijs.

Voor Kerobei geldt het bezoldigingsmaximum behorende bij het aantal complexiteitspunten dat op basis van de criteria, volgens de regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren geldend van 01-01-2017 tot en met 31-12-2017, wordt bepaald. Dit leidt tot 11 complexiteitspunten, een bezoldigingsklasse D en een maximaal bedrag van € 141.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	H. Soentjens	H.Hovens
Functie(s)	Voorzitter college van Bestuur	Lid college van Bestuur
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Echte	Echte
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	Nvt	Nvt
Individueel WNT-maximum	141.000	141.000
Bezoldiging		
Beloning	121.619	110.768
Belastbare onkostenvergoedingen	228	289
Beloningen betaalbaar op termijn	17.121	16.797
<i>Subtotaal</i>	<i>138.968</i>	<i>127.854</i>
Totaal bezoldiging	138.968	127.854
Motivering indien overschrijding: zie	nvt	nvt
Gegevens 2016		
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1,0	1,0
Bezoldiging 2016		
Beloning	120.974	108.074
Belastbare onkostenvergoedingen	324	-
Beloningen betaalbaar op termijn	14.509	13.511
Totaal bezoldiging 2016	135.807	121.585
Individueel WNT-maximum 2016	140.000	140.000

<i>bedragen x € 1</i>	R. den Dekker	G. Canjels	H. Jacobs
Functie(s)	VOORZITTER	LID	LID
Duur dienstverband 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel WNT-maximum	21.150	14.100	14.100
Bezoldiging			
Beloning	7.100	5.100	5.100
Belastbare onkostenvergoedingen	-	27	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	<i>7.100</i>	<i>5.127</i>	<i>5.100</i>
Totaal bezoldiging	7.100	5.100	5.100
Motivering indien overschrijding: zie	nvt	nvt	nvt
Gegevens 2016			
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2016			
Beloning	7.100	5.100	5.100
Belastbare onkostenvergoedingen	-	25	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging 2016	7.100	5.125	5.100
Individueel WNT-maximum 2016	21.000	14.000	14.000
bedragen x € 1	H. Palmen	J. de Wit	
Functie(s)	LID	LID	
Duur dienstverband 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	
Individueel WNT-maximum	14.100	14.100	
Bezoldiging			
Beloning	5.100	5.100	
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	
<i>Subtotaal</i>	<i>5.100</i>	<i>5.100</i>	
Totaal bezoldiging	5.100	5.100	
Motivering indien overschrijding: zie	nvt	nvt	nvt
Gegevens 2016			
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	
Bezoldiging 2016			
Beloning	5.100	5.100	
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	

Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Totaal bezoldiging 2016	5.100	5.100
Individueel WNT-maximum 2016	14.000	14.000

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Niet van toepassing.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2017 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2017 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In deze toelichting op de niet uit de balans blijvende verplichtingen worden de belangrijke bestaande toekomstige financiële verplichtingen opgenomen waaraan Kerobei is verbonden, zoals die welke uit langlopende overeenkomsten voortvloeien, waarvan de tegenprestatie eveneens in die toekomstige jaren zal plaatsvinden.

De verplichtingen aan Reinders, Canon Nederland BV, Eneco en DVEP zijn het resultaat van aanbestedingstrajecten.

Van de verplichtingen wordt toegelicht: een omschrijving van de aard van de verplichting, de looptijd en een schatting van het financiële effect van de verplichting per jaar.

Verplichting	Omschrijving	Looptijd	Financieel effect per jaar
Asito BV	Schoonmaakdienstverlening	t/m januari 2019	€ 190.000
Reinders	Onderwijsleerpakket	Verlenging raamovereenkomst 24 april 2017	€ 400.000
Buitengewoon	Ambulante begeleiding (overeenkomst Passend onderwijs PO 3101)	t/m juli 2018	€ 131.250
CANON Nederland BV	Levering multifunctionals	t/m augustus 2021	€ 140.000
Eneco	Energie	t/m 31 december 2020	€ 170.000
DVEP	Energie	t/m 31 december 2020	€ 120.000
BCO Holding B.V.	Huur kantoorpand Kerobei	t/m 31 augustus 2020	€ 70.000

In het kader van de duurzame inzetbaarheid moet er in beginsel worden beoordeeld of een voorziening moet worden opgenomen. In 2018 zal Kerobei beoordelen of en in welke mate een voorziening gevormd moet worden omdat ultimo 2017 de plannen van inzetbaarheid nog niet bekend waren.

Overzicht verbonden partijen

De activiteiten van Stichting Peuterspeelzalen zijn in verband met de wetgeving harmonisatie kinderopvang, per 1 mei 2017 overgedragen aan Kindercentrum 't Rovertje te Reuver.

Overige gegevens

Gegevens over de rechtspersoon

Bestuursnummer	75597
Naam instelling	Stichting Kerobei
Adres	Wylrehofweg 11 Venlo
Postadres	Postbus 1035 Venlo
Postcode / Plaats	5900 BA Venlo
Telefoon	077 3968888
Fax	077 3968889
E-mail	kerobei@kerobei.nl
Internetsite	www.kerobei.nl
Contactpersoon	H.P.C. Hovens
Telefoon	077 3968888
E-mail	h.hovens@kerobei.nl
Statutaire naam	Stichting Kerobei, stichting voor Katholiek en Openbaar Primair onderwijs in de gemeenten Beesel, Maasbree en Venlo
Statutaire zetel	Blerick (gemeente Venlo)
KvK-nummer	41062405

Bestemming van het exploitatiesaldo

Het exploitatieresultaat € 293.806 is als volgt toegevoegd aan de algemene reserve

Publiekrechtelijk deel	315.042
Privaatrechtelijk deel	(21.236)

293.806

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan na balansdatum die het beeld van de jaarrekening 2017 materieel beïnvloeden.